... uiszczona ryczałtem
... FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשן
הײַנט 10 זײַטן

...ער פאָלקסבלאַט

№ 30 | Łódź, Poniedziałek, 4 lutego 1935 r. | דרייצענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג, אדר ראשון א׳ תרצ״ה | № 30

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

אַנוּלירט א טייל פון ווערסיילער טראַקטאַט

אויף דער ענגליש-פראַנצויזישער קאָנפערענץ אין לאָנדאָן

פּראָיעקט פון א קאָלעקטיווען זיכערהייטס-אָפּמאַך

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.)

די קאָנפערענצען צווישען די פראַנצויזישע מי־ניסטאָרען מיט דער בריטישער רעגירונג האָבען זיך געענדיגט הײַנט פאַרנאַכט.

עס איז בעאַרבייט געוואָרען א בשותּפותדיגע דעקלאַראַציע, וועלכע איז איבערגעגעבען געוואָ־רען אַלס קאָמוניקאַט אין דער פּרעסע.

אין דער דעקלאַראַציע איז צ. א. געזאָגט געוואָרען: „אונזער ציל איז געווען צו פעסטיגען דעם וועלט־שלום בדרך באַהעלטער אייראָפּעאישער צוזאַמענאַרבייט, וואָס זאָל זיך שטיצען אויף געגענ־זײַטיגען צוטרוי און צוריקהאַלטונג פון די בעוואָ־פענונגס־פערמעסטונגען, עס זענען דערביי גענומען געוואָרען אין בעטראַכט די דערגרייכונגען פון דער פעלקער־ליגע. מיט צופרידענהייט איז אָנגענומען געוואָרען דורך ענגלאַנד דער בונד צווישען איר־טאַליען און פראַנקרײַך, וועלכער וועט האָבען א גרויסע בעדײַטונג פאַר׳ן שלום אין מיטעל־אייראָפּאַ.

ביידע רעגירונגען זענען אָבער בעזאָרגט צוליב דער שטאַרקער ענטוויקלונג פונ׳ם לופט־פליה־וועזען, וואָס קאָן, טראָץ אַלעמען, בעדראָהען דעם שלום.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אײַנצולאַדען איר־טאַליען, דײַטשלאַנד און בעלגיען צו אונטערהאַנדלען וועגען א לופט־פליה־קאָנווענץ.

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.)

מיג. סער דזשאָן סיימאָן האָט געהאַלטען אין ראַדיאָ א לענגערע רעדע וועגען די רעזולטאַטען פון די פראַנצויזיש־דײַטשע אונטערהאַנדלונגען.

אין זײַן רעדע האָט סיימאָן צ. א. אונטער־געשטראָכען, אַז דאָס ערלעדיגען פונ׳ם סאַאַר־פּראָב־לעם דורך דער פעלקער־ליגע, און לאַוואַל׳ס וויזיט אין רוים, האָבען א קאָלאָסאַלע בעדײַטונג.

סיימאָן האָט אויך בעטאָנט, אַז צ.א. איז אויף די לעצטע קאָנפערענצען בעטראַכט געוואָרען די פראַגע פון צו־ניש־מאַכען לופט־פליה־אַטאַ־קעס.

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.)

מיג. לאַוואַל האָט אָפּגעלייגט זײַן צוריק־פאָהר ביז מאָנטאָג.

די פראַנצויזיש־בריטישע פעשטשטעלונג שטיצט זיך אויף פאָלגענדע פּרינציפּען: 1) עס ווערט אַנולירט דער 5־טער טייל פון ווערסיילער טראַקטאַט מיט׳ן אויסנאַהם פון די פּאַראַגראַפען, וועלכע זע־נען בנוגע דער דעמיליטאַריזאַציע־סטרעפען. די אַנו־לירונג דאַרף פאָרקומען פאַר׳ן פרײַען פון שליסען אַן׳ענטוואָפענונגס־קאָנווענץ; 2) עס זאָל רעקאָ־מענדירט ווערען דאָס שליסען פון קאָלעקטיווע זי־כערקייטס־אָפּמאַכען, און אפילו פון די איצט גע־פירטע אונטערהאַנדלונגען וועגען אַן׳אָפּמאַך וועגען עסטרײַכס אומאָפּהענגיגקייט און דעם מזרח־פּאַקט; 3) גרויס־בריטאַניע און פראַנקרײַך וועלען פאָרלייגען דײַטשלאַנד, בעלגיען און איטאַליען צו שליסען מיט זיי א לופט־פליה־אָפּמאַך צווישען זיי־ערע רעגירונגען. אין פאַל ווען דײַטשלאַנד זאָל זיך דערפון אָפּזאָגען, זאָל דער אָפּמאַך געשלאָסען ווערען אָהן איהר.

צום סוף פון דער קאָנפערענץ האָט לאַוואַל דערקלערט, אַז די אונטערהאַנדלונגען, וואָס זענען אָנגעפיהרט געוואָרען אין לאָנדאָן זענען פון א גרויסער היסטאָרישער וויכטיגקייט.

דער פראַנצויזישער פּרעמיער פלאַנדען וועט הײַנט רעדען איבער׳ן פּאַריזער ראַדיאָ וועגען דער לאָנדאָנער קאָנפערענץ.

געשטאָרבען דעם מאַרשאַל פּילסודסקי׳ס שוועסטער

וואַרשא. 3 (טעלעפאָניש)

הײַנט נאָכמיטאָג איז נאָך א לענגערער קרענק געשטאָרבען, אין עלטער פון 70 יאָהר די פרוי זאָפיע קאַדענאַץ — א שוועסטער פונ׳ם מאַרשאַל פּילסודסקי.

די פרוי זאָפיע קאַדענאַץ איז אין משך פון 6 וואָכען געווען אויף קוראַציע אין שפּיטאַל, און בײַ איהר קראַנקען בעט האָבען געוואַכט צ. א. די פרוי פון מאַרשאַל, אַלעקסאַנדראַ פּילסודסקאַ.

די פאַרשטאָרבענע האָט שטענדיג געוואוינט אין ווילנע, וואו זי פער׳יתום׳ט דרײַ טעכטער און צוויי זיהן.

איהר טויטער קערפּער וועט איבערגעפיהרט ווערען קיין ווילנע:

ווילנע, 3 (טעלעפאָניש)

די ידיעה וועגען טויט פון מאַרשאַל פּיל־סודסקי׳ס שוועסטער האָט דאָ געמאַכט א גרויסען רושם.

די געשטאָרבענע איז געווען א בעקאַנטע כלל־טוערין.

איהרער און דעם מאַרשאַלס ברודער, ה׳ אַדאַם פּילסודסקי, וועלכער איז דער וויצע פּרעזי־דענט אין ווילנע, איז אָפּגעפאָהרען קיין וואַרשא.

די רדיפות אויף די אָפּאָזיציאָנער אין ראַטען־פערבאַנד

מאָסקווע, 3 (ספּ. טעל.)

אינ׳ם לענינגראַדער עקאָנאָמישען אינסטיטוט האָבען די פּראָפעסאָרען מאַגאַליס, נעפּעדאָוו, דע־מענטיעוו און קאַזאַקעוויטש פערשפּרייט טראָצקיס־טישע אַנשויאונגען, צוליב זיי זענען די אַנגעדייטענע דערוויטערט געוואָרען פון אינסטיטוט און פון דער פּאַרטיי.

פאַר די זעלבע טענדענצען זענען אויך בער־זיטיגט געוואָרען א גאַנצע רייה סטודענטען, הער־כערע בעאַמטע א. א. וו.

העלדישקייט פון א סאָוויעטישען לופט־פליהער

מאָסקווע, 3 (ספּ. טעל.)

נעבען קיעוו האָט דער לופט־פליהער יעזענ־קאָוו אויף א הויך פון 1,000 מעטער פערלאָזט די קאַבינע, און העגענדיג אין דער לופט פערריכט דעם אונטערשטען טייל פונ׳ם עראָפּלאַן, וואָס האָט געדראָהט מיט א קאַטאַסטראָפע בײַם לאַנדען.

חיפהר פּאָרט ווערט פערברייטערט אויף 9 הונדערט מעטער

חיפה, 3 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער חיפהר פּאָרט ווערט פערברייטערט. פון איצט אָן וועט מען גלײַכצײַטיג קענען אָנלאָדען און אויסלאָדען 8 שיפען. ביז איצט האָט מען געקענט אײַנלאָדען נאָר 4.

דער פּאָרט ווערט פערברייטערט אויף 9 הונדערט מעטער, די אַרבייט וועט קאָסטען 6,50 טויזענד פונט.

אַראַבישע פערזאַמלונג געגען פערקויפען יודען באָדען

ירושלים (יט״א) אין בנין פון אַנ׳אַראַבישער שול אין ירושלים איז פאָרגעקומען א פער־זאַמלונג, אויף וועלכער דער ירושלימער מופטי האַדזש אמין על הוסייני איז אַרויסגעטרעטען אַלס הויפּט רעדנער אין דער פראַגע פון יודישע באָדען קניות אין א״י. ווי די אַראַבישע פּרעסע בעריכ־טעט, האָבען זיך אין דער פערזאַמלונג בעטייליגט אַנ׳ערך 300 אַראַבער פון גאַנצען לאַנד און אַראַ־בישע סקויט יוגענד פון טול כּרם. מיט רעדעס זענען, א חוץ דעם ירושלימער מופטי, אַרויסגע־טרעטען עטליכע שייכען. לויט די אַראַבישע פּרע־סע בעריכטען זאָלען אויף דער פערזאַמלונג האָ־בען שטאַרק אָנגעגריפען געוואָרען די אַראַבישע באָדען פערמיטלער, וועלכע טראָגען כלומרשט דערעיקר די פעראַנטוואָרטליכקייט דערפאַר, וואָס אַראַבישער באָדען געהט איבער אין יודישע הענד.

אַמעריקאַנער נאַציס קלאָגען זיך צו דער וואַשינגטאָנער רעגירונג

ניו־יאָרק, 3 (יטא טעלעגראַפיש)

די אַמעריקאַנער נאַציס האָבען זיך געווענ־דעט מיט א טעלעגראַפישער אָנפראַגע צו דער וואַשינגטאָנער רעגירונג וועגען דער ניו יאָרקער פּאָליציי, וועלכע האָט אין דער לעצטער מינוט נישט דערלויבט א מיטינג פון די נאַציס.

וואַרשעווער מאַגיסטראַט האָט איבערגענומען די יודישע שחיטה

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

דער וואַרשאָווער מאַגיסטראַט האָט אָפיציעל איבערגענומען די יודישע שחיטה.

אַלע שוחטים און נאמנים ווערען שטאָטישע בעאַמטע.

דאָס זעלבע זאָל די וואָך דאָס אינערן מי־ניסטעריום בעשטעטיגען בנוגע אייניגע גרויסע שטעט.

פעליקס וואָרבורג פאָהרט אָפּ קיין ארץ־ישראל

ניו־יאָרק, 3 (יט״א טעלעגראַפיש)

פעליקס וואָרבורג פאָהרט אָפּ קיין ארץ ישראל.

אויך אין עלזאַס לאָטרינגען

פירען די נאַציס אַנטיסעמיטישע העצע

לאָנדאָן, (יט״א טעלעגראַפיש)

„דיילי עקספּרעס" מיילט מיט, אַז די נאַציס ענטוויקלען דעצטענס א שטאַרקע אַנטיסעמיטישע העצע אין עלזאַס לאָטרינגען.

דעם 3. פעברואַר 1935 איז געשטאָרבען אונזער ליבער און נישט פערגעסענער: מאַן, פאָטער, זוהן, איידעם, ברודער און שוואָגער

ג״ע **פּרץ** ב״ר שמחה גד ז״ל **זיבענבערג**

פערוואַלטונגס־מיטגליד פון דער אַקצ.־געז. מ. א. ווינער.

די לוי׳ קומט פאָר הײַנט, מאָנטאָג, א׳ אדר א׳ תרצ״ה, 1 א זייגער בייטאָג פון טרויער הויז, מאָניושקי 1, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין טיפען צער

די פערבליבענע פאַמיליע

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און אומפערגעסליכער פאָטער, שוויגער־פאָטער, גרויספאָטער, ברודער שוואָ־גער און אָנקעל

נ״ע **שמעון** בן ר׳ אברהם יחיאל ז״ל **בראַנד**

איז עלטער פון 56 יאָהר.

די לויה קומט פאָר הײַנט מאָנטאָג, ד. 4 לוטי 1935, 1 א זייגער בייטאָג פון פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

…אטור-קאטאסטראפעס
…ערד-ציטערנישן, שניי-שטורעמס מיט דונערן און בליצן!

סטאמבול, 3 (ספ. טעל.)
אויף די מארמאר אינזלען האבען זיך נעכטען געלאזט פיהלען 12 ערד אויפציטערנישען. 3 פון זיי זענען געווען זעהר שטארקע.

באמביי, 3 (ספ. טעל.)
עס האט זיך זעלאזט פיהלען א שטארקע ערד אויפטרייסלונג אין לאהאר, פעשעוואר און דעראדון, קיין קרבנות אין מענשען זענען נישט פערנאפירט געווארען.

וויען, 3 (ספ. טעל.)
גרויסע שניי לאווינעס האבען פערשאטען א רייה באהן ליניעס און שאסייען, א גאנצע רייה צוגען זענען אנגעקומען מיט פערשפעטיגונגען פון איינינע שעה, אין פיל ערטער איז די קאמוני קאציע אינגאנצען איבערגעריסען געווארען, עס זענען אויך געשעהן עטליכע באהן קאטאסטראפעס. די אינטערנאציאנאלע צוגען זענען געווענדעט געווארען דורך אומוועגען צו די גרעניצען.

בערלין, 3 (ספ. טעל.)
איבער בערלין איז אדורך א געוואלדיגער שניי שטורעם צוזאמען מיט א האגעל און דונערן, וואס האט אנגעמאכט פיל היזקות.

אין בייערן האט א שטורם ווינט ארויסגעריסען א בארג שטיק הייזעל פון פונדאמענט און געטראגען איהם אויף 100 מעטער ווייט און אריינגע שליידערט איהם אין טאל. אינם הייזעל האבען זיך בעת מעשה געפינען 8 גארטען פאהרער, וועלכע זענען פערשיט געווארען מיט שניי. 2 פון זיי זענען דערפרוירען געווארען אויף טויט. די איבע ריגע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

בערלין, 3 (ספ. טעל.)
איבער דעם צפון ים האט געבושעוועט א שטורעם ווינט. אלע שיפען האבען זיך געמוזט בעהאלטען אין די פארטען. אין איין פארט זענען פערחלייצט געווארען די פאר שטעט.

נאהענט פון האמבורג האט דער הורגאן ארויסגעריס'ן פון דר'ערד בוימער מיט די ווארצ לען. א סך הייזער זענען פערניכטעט געווארען.

אין האנאווער זענען פולשטענדיג פערניכ טעט געווארען די טריבונעס אויפן גייעג פלאץ.

בודאפעשט, 3 (ספ. טעל.)
אין שעקעספעהערוואר האט געבושעוועט א שניי שטורעם מיט דונערן און בליצען. אין דער שטאט איז אויסגעבראכען א פאניק.

פשעמישל, 3 (טעלעפאניש)
נעכטען איז איבערן פאוויאט אדורך א שטורם ווינט מיט דונערן און בליצען.

איין דונער האט אריינגעטראפען אינם דארף אסטראוויצע.

שוידערליכער מארד אין רמת-גן

ירושלים, (יט"א) אין רמת גן איז דורך אראבער, ווי יט"א האט שוין טעלעגראפיש מיט געטיילט, ערמארדעט געווארען דער איינענטימער פון א מילך ווירטשאפט ישראל לאכמאן, זיין פרוי מלכה, איז שווער פערוואונדעט געווארען און געפינט זיך אין הדסה שפיטאל אין תל אביב.

לויט די ערקלערונגען פון דער פערוואונדע טער איז דער מערדער געווען דער אראבער אבדולאה איסמאין, וועלכער האט א געוויסע צייט געארבייט אין לאכמאנ'ס מילך פערמע און איז נישט לאנג צוריק בעזייטיגט געווארען פון דער ארבייט, אבדולאה איז געקומען מיט א צווייטען אראבער און ביידע זענען מיט קינדזשאלען בעפאלען לאכמאנען, ווען די פרוי האט זיך געשטעלט פערטיידיגען איהר מאן, זענען די מערדער אויך איהר בעפאלען.

דער ערמארדעטער האט פריהער געוואוינט אין תל אביב'ער קווארטאל נוה שאנן און האט זיך איבערגעצויגען קיין רמת גן מיט א האלב יאהר צוריק. די פעריתומטע דריי קינדער האט איבערגענומען דער פאליציי סערזשאנט פון הרצליה קעלער, א שוואגער פון ערמארדעטען.

ריזיגע שרפה פון א ווארענהויז אין פראנקפורט

בערלין, 3 (ספ. טעל)
אינ'ם פראנקפורטער האנדעלס קווארטאל איז אויסגעבראכען א ריזיגע שרפה, וועלכע האט פערניכטעט א 3 שטאקיג מאנופאקטור ווארען הויז.

מחמת'ן שטארקען ווינט איז בעדראהט דער גאנצער קווארטאל.

דאס איז די גרעסטע שרפה, וואס האט פא סירט אין פראנקפורט אין משך פון די לעצטע 10 יאהר.

בלוטיגע מאניפעסטאציע אין ליל

פאריז, 3 (ספ. טעל.)
פון ליל טיילט מען מיט, אז היינט איז, טראץ דעם פערבאט פון דער מאכט, פארגעקומען א מאניפעסטאציע פון סאציאליסטען, קאמוניסטען און געווע. קאמבאטאנטען.

אנ'אפטיילונג פון פאליציי האט ארורכגעלאזט צום פרידענס פלאץ בלויז א גרופע איגוואלידען, אבער דער וועג פאר די איבעריגע איז געשלאסען געווארען, אין דעם מאמענט האבען זיך ארויסגע רוקט אין דער שפיץ פונ'ם צוג א גרעסערע גרופע פון קאמוניסטען און סאציאליסטען, וועלכע האבען אויפגעהויבען רויטע פעהנער.

עס איז געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי און דער גווארדיע, עטליכע צעהנדליג פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען, עס איז אויך פערוואונדעט געווארען איין פאליציי אגענט און א גווארדיסט, די דעמאנסטראנטען האבען זיך מיט אנדערע וועגען צוגעקריגען צום ראטהויז, וואו זיי האבען אפגעהאלטען א מיטינג.

די פראיעקטירטע קאנסטיטוציע-רעפארם אין ראטען-פערבאנד

מאסקווע, 3 (ספ. טעל.)
די פרעסע קאמענטירענדיג די פראיעקטירטע רעפארם פון דער קאנסטיטוציע אין ראטען-פער באנד, שטעלט געגען די „דעמאקראטיזאציע פון דעם סאוויעטישען רעזשים אין פערגלייך מיט דער פאשיזירונג פונ'ם מערב".

אלע ציטונגען קאנסטאטירען, אז די רעפארם בעדייט די וויטערדיגע פערפעסטיגונג פון דער פראלעטארישער דיקטאטור.

ארויסגעווארפן פון אעראפלאן און דער'הרג'ט געווארן אויפן ארט

מארסעל, 3 (ספ. טעל)
בעת דעם פרוב-פליה פון אנ'אעראפלאן, האט א געוואלדיגער שטורעם-ווינט ארויסגעווארפען פון אפאראט דעם פילאט — פון א הויך פון 150 מעטער.

דער פילאט איז אויפ'ן ארט דער'הרג'עט גע ווארען.

אומגעקומען 2 ארעסטאנטען אין פלאמען

לוקאוו, 3 (טעלעפאניש)
אינם שטעטעל סטאטשעק איז אויסגעבראכען א שרפה אינם פאליציי ארעסט.

עס זענען דערביי אומגעקומען אין די פלא מען 2 ארעסטאנטען: פאסטושאק און פאשעק.

דער ארעסטאנט וולאדיסלאוו ניץ איז שווער אפגעבריהט געווארען און מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א שרפה אין א קויהלען-גרוב

מעהריש-אסטרוי, 3 (ספ. טעל.)
זינט 8 טאג ברענט דא איין שטאק פונם גרובען „זאפיא" אין שלעזין. דאס פייער איז ענט שטאנען פון זיך אליין.

סעקוועסטרירט פאדערעווסקי'ס 2 גיטער אין קאליפארניען

ניו-יארק, 3 (ספ. טעל.)
דער מאגיסטראט פון סאן-לואי אין קאלי פארניען האט סעקוועסטרירט 2 פאליווארקען, וועל כע זענען אנ'אייגענטום פון איגנאצי פאדערעווסקי.

פאדערעווסקי האט א לענגערע צייט נישט געצאהלט קיין הכנסה-שטייער.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
פילם פון דער פוילישער פראדוקציע
מעכטיגע דראמע א. נ.
„לעבענס-אורטייל"
אין די הויפט-ראלען:
J. Andrzejewska
I. Ejchnerówna
Domięcki
אויסער'ן פראגראם:
„Nie damy Ziemi"
דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221 72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוועגד.

פריוואט-קליניק
פון האלז-, נאז- און אויערען-קראנקהייטען
86
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH.

AMBULATORJUM ZŁAMAN
(צובראכענע קנאכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן ארט
לעמשניצע-פרייזען
Dr. **J. Lubicz**
Południowa 9, tel. 183-17.

פאר גארד'
ביזשוטעריע
און לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקהה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

כעמיש-
באקטעריאלאגישער-
לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז,
פיעטריקאווער 37
פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

דאנקזאגונג.

דעם הערצליכסטען דאנק דריק איך אויס דעם ה' ד"ר שווינג פאר דער געלונגענער אפעראציע, וואס ער האט מיר געמאכט און איך בין פולשטענדיג געזונד.

מיט אכטונג
חנה ציפעל.

פיל גליק ווינשען מיר אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד
ה' דוד יוזעפאוויטש
צו דער חתונה פון זיין ליבען זוהן
יוסף מיט פרל. עטיל לעדערמאן
דער ראט פון דער עקספאזיטור פון צענטר. יוד. האנדוו.-פערב. אין פוילען. אין לאדז.
274

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דעם חבר משה יוסף רייזמאן צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין פרוי
שיינדעל לאה נ"ע
זאל איהר די ערד גרינג זיין!
די פערוואלטונג
פון דאמען-שניידער-סעקציע ביים צענטר. האנדווערקער-פערבאנד אין לאדז,
פילסודסקי 69.
6066

מיר בעטייליגען זיך אין דעם גרויסען צער צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער ליבע פריינדין
שיינדעל לאה נ"ע
און מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער ליבען פריינד משה יוסף רייזמאן און עלטערן
זייט געטרייסט!
אסתר און פנחס ווייסבראט.
6069

גערינקס. פראנט 2 שטאק. | שאס. 2 פראנט. גערעס.
די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא-ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
גערענקט. פראנט 2 שטאק.

צוליב'ן קריזיס!
ביליג און גוט! ● רעיעל און פינקטליך!
די בקוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
מליגארסקא 2, (ביים רוג בזשעזשינער)
וואשט כעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו קאנקורענץ-פרייזען
אלערליי דאמען- און מענער-גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, פוטער, ציהט גארדינען אויף רעהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטייפע און ווייכע וועש.
ביליגער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, פון 1.75 פאסאנירען א קאפעלוש, 50 גר. אנ'אויבער-העמד, 15 גר. א קראגען.

[ל]יטווישע אנטיסעמיטען אנערקענ[ען]
אז יודען זענען נויטיג פאר פאלקס-ווירטשאפט
זיי הויבען אויף די פראגע וועגען מיטארבייט מיט'ן יודישען קרעמער און סוחר

קאָוונע (יט"א) אויף א פערזאמלונג פון קאוונער ווערסליניקעס (אנ'אָרגאניזאציע, וואָס קעמפט פאר'ן ארויסשטויסען יודען פון זייערע ווירטשאפטליכע פּאָזיציעס), וועלכע איז צונויפגע רופען געוואָרען אין שייכות מיט'ן פאַרשטעהענדען אלליטווישען צוזאמענפאָהר פון די ווערסליניקעס, איז מיט אנ'אויספיהרליכען רעפעראט ארויסגעטרע טען דער פאָרזיצער פון דער אָרגאניזאציע מאר- צינקעוויטשיס. דער רעפערענט האָט בעטאָנט, אז זיך גרופירען ארום די ווערסליניקעס הייסט נאָך נישט, אז מען דארף יודען ארויסשטויסען פון האנ דעל און אינדוסטריע. עס מיינט נאָר, אז אויך ליטווינער דארפען גרינדען אינדוסטריע אונטערנע מונגען. דער רעפערענט איז זיך מודה, אז יודען זענען אין קליין האנדעל די פּיאָנערען און זיי זע נען זעהר נויטיג פאר דער פאָלקס ווירטשאפט. מען וואָלט אפילו דארפען אויפהויבען די פראגע וועגען א מיטארבייט מיט'ן יודישען קרעמער און סוחר.

בעמערקענדיג, אז צוויי דריטעל פון האנדעל געפינט זיך אין יודישע הענד, גיט מארצינקעווי טשיוס א סטאטיסטישען איבערבליק וועגען דעם פראצענט ליטווינער און יודען, וואָס זענען פער טרעטען אין די בעזונדערע צווייגען: אין מלוכהשע אנשטאלטען און אונטערנעמונגען זענען בעשעפ טיגט 91 פראָצ. ליטווינער און 8 פראָצ. יודען, אין אפטייקען — 65 פראָצ. ליטווינער, 35 פראָצ. יודען, בוכהאנדלונגען און שול מכשירים — 66 פראָצ. ליטווינער, 33 פראָצ. יודען, מילך געשעפ טען — 70 פראָצ. ליטווינער, 22 פראָצ. יודען, גאסטראנאָמישע אונטערנעמונגען — ליטווינער און יודען צו 49 פראָצ., פלייש געשעפטען — 40 פראָצ. ליטווינער, 55 פראָצ. יודען, זיטווארג פא בריקען — 38 פראָצ. יודען, קאָנפעקציאָן געשעפ טען — 85 פראָצ. יודען, 15 פראָצ. ליטווינער, קאָלאָניאל געשעפטען — 34 פראָצ. ליטווינער, 64 פראָצ. יודען.

אין אינדוסטריע אונטערנעמונגען זענען יודען פער טרעטען מיט 52 פראָצ. און ליטווינער — 40 פראָצ. דרוקערייען געהערען אין 76 פראָצ. צו ליטווינער און 24 פראָצ. צו יודען, בגדים ווארשטאטען — 26 פראָצ. ליטווינער, 71 פראָצ. יודען.

דער רב הראשי פון תל-אביב ערנסט קראנק

תל-אביב, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

דער רב הראשי פון תל אביב, שלמה ארענ זאָן, איז ערנסט קראנק געוואָרען. הרב קוק האָט געהייסען תהלים זאָגען פאר זיין געזונד.

רעפעראט פון דעפּ. ראטענשטרייך
אויף דער קאנפערענץ פון די בעמיקער אין ווארשא

ווארשא, 3 (יט"א טעלעפאָניש)

היינט איז פאָרגעקומען די פאָרטזעצונג פון דער בעמיקער קאָנפערענץ. דעפּ. ראטענשטרייך האָט געהאלטען א גרויסע רעדע, ס'זענען אויך גע האלטען געוואָרען א גאנצע רייהע פאך רעפע ראטען.

היינט זענען אויך פאָרטגעזעצט געוואָרען די דעבאטען אויף דער קאָנפערענץ פון „הפועל".

אקציע געגען צונעמען די בירגערשאפט ביי אבא-אחי-מאיר און דר. ייבין

פּאַריז. (יט"א) יט"א האָט בעקומען פאָל גענדע מיטטיילונגען וועגען דער אקציע געגען צו נעמען די א"י-בירגער-שאפט ביי אבא-אחי-מאיר און ד"ר ייבין.

דער צענטראל-קאָמיטעט פון ברית-הצה"ר האָט זיך געווענדעט מיט א בריף צום הויך-קאָמיסאר בע טענדיג אויפצונעמען א דעלעגאציע בנוגע די ביר גער-רעכט פון אחי-מאיר און ד"ר ייבין. לויט דער איבערצייגונג פון הרב עוזיאל, בן-ציון כ"ץ און ה' סופּראסקי איז געשאפען געוואָרען א ברייטער בע ראטונג פון ארץ-ישראל-פּראָוויזארישע, אויך וועל כער עס איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צום „עד-לאומי" מיט דער אויפפאָדערונג צונויפצו רופען א פערברייטערטע בעראטונג פון'ם „עד- לאומי" מיט דער בעטייליגונג פון די פּראָוואלטונגען פון די יודישע קהלות, כדי אויסצוארבייטען א פּלאן פאר דער קאמפּס-אקציע געגען דעם אבזיכט פון דער א"י - ישראל - אדמיניסטראציע צוצונע מען בירגער-שאפט ביי די דערמאנטע פּערזאָנען.

עקזיסטענץ פון די יודישע פאלקס-בענק אין ליטע אין סכנה
צוליב א משונה'דיגען צירקולאר

קאָוונע, (יט"א) צוליב א משונה'דיגען צירקולאר פון קרעדיט אינספעקטאָר איז געשטעלט געוואָרען אין סכנה די עקזיסטענץ פון די יודישע פאָלקס בענק אין ליטע. אין די פאראינטערעסירטע קרייזען ערקלערט מען, אז אויב דער צירקולאר זאל בלייבען אין קראפט, וועלען די יודישע פאָלקס בענק בשום אופן נישט קענען ווייטער עקזיס טירען.

דער צירקולאר שטעלט קודם כל פעסט, אז ווען די באנק שטעלט צונויף איהר הוצאה בוד זשעט דארף זי נעמען אין אכט, אז ער טאר נישט אויסמאַכען מעהר ווי 2 א האלב פּראָצענט פון דער סומע פון די ארויסגעגעבענע הלוואות. דער בודזשעט דארף לשם קאנטראל פריהער צוגעשטעלט ווערען דער אינספעקציע צו בעשטעטיגען און ערשט נאכדעם קען ער פארגעלעגט ווערען דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון די מיטגלידער ד. ה. אייגענטליך, אז די בודזשעט רעכט געהען בכלל איבער צו דער קרעדיט אינספעקציע. די בעשטעטיגונג פון בודזשעט דורך דער אלגע מיינער פערזאמלונג איז נאר א פוסטע צערעמאָניע.

ווייטער פאָראָרדענט דער קרעדיט אינספעק טאָר, אז דער צינז זאך פאר ארויסגעגעבענע הלוואות זאל זיין נישט העכער פון 8 פּראָצ. בעת די גרויסע בענק מעגען נעהמען 9 פּראָצענט.

א ווייטערדיגע פאָדערונג איז, אז הלוואות העכער פון 1000 לית זאלען גאראנטירט ווערען דורך אונבעוועגליכע גיטער. דאָס בעדייט, אז גרע סערע הלוואות וועלען להבא קענען בעקומען נאר הויז בעזיצערס.

לסוף בעשטימט דער צירקולאר, אז אנגעמען נייע אנגעשטעלטע קען מען בלויז מיט דער הסכמה פון אינספעקטאר, און די איצטיגע אנגעשטעלטע דארפען ביז'ן 1. אפּריל זיך בעזארגען מיט צייג נישען, אז זיי טויגען פאר זייערע פליכטען. וועד זאל די צייגנישען ארויסגעבען און אויף וועלכען סמך, איז נישט בעזאגט.

אין די יודישע קרייזען בעמיהט מען זיך, אז דער צירקוליאר זאל בטל ווערען אדער מען זאל איהם לכל הפחות לינדערן.

קאמף פאר דער פרייהייט פון אדוואקאטען-בערוף אין עסטרייך
עקזיסטענץ פון יודישע אפליקאנטען אין געפאהר

ווין (י.ט.א.) די אמטליכע „וויענער ציי טונג" טיילט מיט אפיציעל וועגען דעם פארשלאג פון דער טיראָלער אדוואָקאטען קאמער בנוגע דער רעפאָרם פון דער אדוואָקאטור. די צייטונג בעטאָנט דאָס עס האנדעלט זיך וועגען א געוויסען ארט נומערוס קלאוזוס, וואָס וואָלט זעהר פערערגערט די לאגע פון די קאנדידאטען צום אדוואָקאטען-בערוף. דער צוטריט צו אדוואָקאטור זאל געשלאָסען ווערען, און דערביי זאל בעשטימט ווערען א נ'אויסנאהמס טערמין פון 6 חדשים פאר פערזאָנען, וועלכע ענ- דיגען שוין זייער אדוואָקאטען אפליקאציע.

אין דעם אדוואָקאטען זאל פון וויענער יוס- טיץ פאלאץ איז פאָרגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון אדוואָקאטען אפליקאנטען געגען די פארשלאגן פון דער טיראָל'ער אדוואָקאטען קאמער. מיט א שארפער רעדע געגען דער פּראָיעקטירטער רעפאָרם איז ארויסגעטרעטען דער פּרעזידענט פון דער וויע נער אדוואָקאטען קאמער ד"ר זיגפריד קאנטאָר.

אין די קרייזען פון די יודישע אפליקאנטען איז מען שטארק בעזאָרגט און בעאונרוהיגט, ווייל עס איז קלאר, דאָס די גאנצע אקציע, וואָס איז אנגעהויבען געוואָרען דורכן פערבאנד פון די דייטש ארישע אדוואָקאטען, איז פאקטיש דער עיקרשט גע- ווענדעט געגען יודען.

קאנפערענץ אין „טאז" וועגען דער פסיכא-היגיענע פון קינד

ווארשא. (יט"א) די טעג איז אין קאנפע רענץ-זאל פון דער „טאז-צענטראלע פארגעקומען א פערזאמלונג פון יודישע שול-לייטער, לערער און שול-דאָקטוירים, וואָס איז געווען געווידמעט ערצי הונגס-פּראָבלעמען פון דער פסיכא-היגיענע פון קינד.

נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט פון ד"ר ל. וואולמאן וועגען די אלגעמיינע אויפגאבען פון דער פסיכא-היגיענישער בעראטונגס-שטעלע ביים „טאז" אין נאכ'ן בעהערען דאָס אנדענקען פון פערשטאָר- בענעם ד"ר צמח שאבאד האט פּראָפ. פ. שנע- אורסאן געהאלטען אנ'אויספיהרליכען רעפעראט אי- בער די פּראָבלעמען פון דער היינטצייטיגער ערצי- הונג און דער פסיכא-היגיענע פון קינד. דער רעפ- ערענט האט בעהאנדעלט די טראגעדיע פון גער- ווענען און דעזעקטיווען קינד און די ראהמען פון דער איצטיגער ערציהונג אין די שולען. דער רעד- נער האט געבראכט א רייהע ביישפּילען פון דער פּראַקטיק וועגען די אפטע קאנפליקטען אין דער קינדישער פסיכיק צוליב מאנגעל אין פערשטענ דעניש אין דער היים און אין דער שול פאר די גייסטיגע איבערלעבונגען און בעדערפענישען פון קינד. דער רעדנער האט היים אויפגעפאָדערט די פערזאמעלטע צו ווידמען מעהר אויפמערקזאמקייט דעם דאזיגען פּראָבלעם. אויף דער פערזאמלונג זע- נען געווען אנוועזענד 58 פּערזאָן, וועלכע האבען זיך מעהרסטענטיילס פערשריבען אין דעם ספעציעלען סעמינאריום ביים „טאז" כדי צו פערטיפען זיי- ערע קענטנישען אויפ'ן געביט פון דער פסיכא- היגיענע פון קינד.

יודישע מילך - געהער דארפען זיך צואיילען
מיט'ן רעגיסטרירען זיך

ווארשע, (יט"א) דאָס עקאָנאָמיש סטא טיסטישע ביורא ביים „צעקאבע" פיהרט איצט דורך — ווי עס איז שוין מיטגעטיילט געוואָרען — א פאָרשונג וועגען דער צאהל און דער עקאָנאָמי שער לאגע פון די יודישע מילך-געהער אין ווער שע. כדי די דאזיגע וויכטיגע פאָרשונג זאל וואָס גיכער קענען פערענדיגט ווערען, דארפען די יודי שע מילך געהער פון ווארשע און פון דער פּראָ ווינץ, וועלכע ברענגען מילך קיין ווארשע, אין זייער אייגענעם אינטערעס צואיילען מיט דעם רעגיסטרירען זיך.

די רעגיסטראציע קומט פאר טעגליך (א חוץ פרייטאג און שבת) פון 3 ביז 5 נ. מ. אין לאָקאל פון קליינהענדלער פעראיין, לעשנא 40 (איינגאנג פון הויף, 1. שטאָק.)

רעפּרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפּילען פון'ם בערימטען יודיש- דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון ריינ- הארדט- און פּיסקאטאר-טעאטערן
אלעקסאנדער גראנאך
היינט, מאנטאג, 9.30 אָוועגד
פאפולערע פּרייזען
גרויסער שטורמישער ערפאלג
פון אלטער קאצ'זנעס ניי בּיהנע- ווערק אלעקסאנדער גראנאד'ס אויפפיהרונג
וועלט-געווי[סען]!
סינטעטישער רעפּערטואר אין 3 אקטען, 7 בילדער. די ראלען פיהרען אויס:
(לויט דעם שטיק:)
שלום שווארצבארד — אלעקסאנדער גראנאד
חנה שווארצבארד — עני ליטמאן
אטאמאן פעטלורא — דוד האמבורגער
מאדאם פעטלורא — נאטאליא ליפמאן
אדוואָקאט טארעס — משה ליפמאן
דיכטער שווארצמאן — יצחק גרודבערג
סאפרא — יוסף סטרוגאטש
מיניסטער שולגין — מרדכי הילסבערג
אדוואָקאט קאמפינקי — גרשון לעמבערגער
פּראָפ. גרינבערג — פאני רובינא
קליין יודעלע — מאקס באזשיק
ציראל — רייזעל ליבראווסקא
אינזש. קאסטע — ש. הערשקאוויטש
דאמע — לאה ליבראווסקא
פּראָקוראָר — ישעיה צוויליך
פּיאטער — קלמן גוטמאן
און אנדערע.

רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע בעהויפּטעט,
אז די ארגאנען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פיהרען נישט אויס דעם הסכם וועגען די עליה-רעכט פון בית"ר

פּאַריז. (יט"א) יט"א האָט בעקומען א מיט- טיילונג פון דער עקזעקוטיווע פון רעוויזיאניסטישען וועלט-פערבאנד, אין וועלכער עס ווערט צוג. אנד. געזאָגט:

אין די פיהרענדע רעוויזיאניסטישע קרייזען קאָנסטאטירט מען מיט גרויס צאַרג, אז די מחלקת- העליה פון דער יודישע אגענץ, די פּאלעסטינא- אמטען אין פערשידענע לענדער און אנדערע ציוני- סטישע אינסטיטוציעס, ווי די לאנדעס-פעראייניגונגען פון קרן - קימת און קרן - היסוד פיהרען נישט אויס די פּאַראַגראַפען, וואָס פליסען ארויס פון געצייכענטען הסכם צווישען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און עקזעקוטיוו-קאָמיטעט פון ברית- הצה"ר וועגען צוריקשטעלען די רעכט פון בית"ר אויף עליה און הכשרה.

1) אין איניגע לענדער, ווי צ. ב. אין אונ- גארן, האָבען די פּאלעסטינא-אמטען נישט בעקומען קיין שום מיטטיילונג וועגען דער צוריקשטעלונג פון די רעכט פון בית"ר אויף הכשרה און עליה. צוליב דעם ווערען די פּארשטעהער פון בית"ר נישט צוגעלאָזען צו די זיצונגען פון די פּאלעסטינא-אמטען.

2) אין פוילען ווערען די בית"רישע פּאַרשטע- העד איב'ם פּאל.-אמט נישט צוגעלאָזען צו די זיצונגען מיט'ן מאָטיוו, אז זיי האָבען זיך בעטיי- ליגט אין א דעמאָנסטראציע געגען ווארשאווער פּאל.-אמט מיט איניגע חדשים צוריק. דאָס פּרע- זידיום פון ווארשאווער פּאל.-אמט בעשטעהט פון פּאַרשטעהער פון אלע ציוניסטישע פּארטייען, אויס- סער די רעוויזיאניסטען.

די רעוויזיאניסטען בלייבען אויך מחוץ די וויכטיגע קאָמיסיעס פון ווארשאווער פּאל.-אמט.

3) די מחלקת-העליה פון דער יודישער אגענץ האָט ארויסגעשיקט צו די וויכטיגסטע פּאל.-אמטען א טעלעגראפישע פּאָראָרדנונג, אז דעם בית"ר זאל מען ארויסגעבען סערטיפיקאטען, וואָס קומען איהם, נישט מיט איינמאל, ווי מען טוט עס לגבי אלע ציוניסטישע חלוצישע אָרגאניזאציעס, נאָר אין חודש-ראטעס.

4) טראָץ דעם טעקסט פון דעם הסכם, אז ביים פערטיילען די סערטיפיקאטען דארף גענומען ווערען אלס באזע די פּראָפּאָרץ פון דער בית"רישער הכשרה, פאר'ן הסכם, זאגען זיך אפּ איניגע פּאל.- אמטען אויסצופיהרען דעם דאזיגען פּונקט.

5) די פּאל.-אמטען פאָדערען, ווי בעקאנט פון יעדען על ה'קאנדידאט א בעשייניגונג, אז ער האָט געארבייט פאר די ציוניסטישע פאָנדען. איז ליטע האָט די לייטונג פון קרן-קימת ענטזאגט ארויס- צוגעבען א בעשייניגונג די ביתרים פאר זייער ארבייט לטובה דעם קרן-קימת. מיט'ן מאָטיוו, אז דער קרן-תל-חי קאָנקורירט מיט'ן קרן-קימת.

אין די רעוויזיאניסטישע קרייזען שטעלט מען מיט גרויס זאָרג פעסט — ווערט געזאָגט צום סוף פון דער מיטטיילונג פון דער רעוויזיאניס- טישער עקזעקוטיווע, אז אזעלכע האנדלונגען זענען עלול שעדליך זיך אפּצורופען אויף דעם אויסגאנג פון די ווייטערדיגע בעמיהונגען יודער אויפצו- שטעלען נארמאלע בעציהונגען אין דער ציוניסטי- שער בעוועגונג.

„נייער פאלקסבלאט"
לאדז, 4 פעברואר 1935

די נאהענטסטע פלענער פון דריטען רייך

די ווידעראויפלעבונג פון דייטשע „דראנג נאך אסטען"

די לעצטע טעג קומען אין לאנדאן פאר ענטשיידענדע אונטערהאנדלונגען צווישען דעם פראנצויזישען פרעמיער פלאנדען און אויסערן-מיניסטער לאוואל מיט די פארשטעהער פון דער ענגלישער רעגירונג.

פון אויסגאנג פון די דאזיגע אונטערהאנדלונגען איז אין א גרויסער מאס אפהענגיג ווי אזוי עס וועט זיך געשטאלטען דער ווייטערדיגער גורל פון אייראפא. פראנקרייך איז בעמיהט צו ווענדען די אויפמערקזאמקייט פון דער ענגלישער רעגירונג אויף דער סכנה, וואס דראהט דער וועלט מצד דעם דריטען רייך.

לויט די לעצטע טעלעגראפישע ידיעות פון לאנדאן איז אין שייכות מיט דעם ערשטען צוזאמענקונפט פון די פראנצויזישע מלוכה-מענער מיט זייערע ענגלישע חברים תיכף צוזאמענגערופען געווארען אנ'אויסערגעווענהליכע זיצונג פון ענגלישען קאבינעט. ווי מען גיט איבער האבען די פראנצויזישע מלוכה - מענער איבערגעגעבען דער ענגלישער רעגירונג נייע דאקומענטען וועגען די דייטשע בעוואפנונגען.

די דאזיגע דאקומענטען האבען אזוי געווירקט אז נישט קוקענדיג דערויף, וואס שבת ווערט בכלל קיינמאל נישט צוזאמענגערופען קיין זיצונג פון רעגירונגס-קאבינעט, איז אבער דאס מאל געמאכט געווארען אנ'אויסנאהם. אין ענגלאנד זעהט אויס הויבט מען אויך שוין אן זיך אויסצוניכטערען און צו פערשטעהען, אז עס איז די העכסטע צייט אונטערצונעהמען ענערגישע שריט בכדי אפצוהיטען אייראפא פון א נייער קאטאסטראפע.

אין שייכות מיט די אונטערהאנדלונגען אין לאנדאן איז אין דער פאריזער „פאס. נאוו." פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל אין וועלכען עס ווערט געגעבען אנ'אפשאצונג פון היטלערס פלענער אויף דער נאהנסטער צוקונפט. מיר ציטירען דא איניגע כאראקטעריסטישע שטעלען פון דאזיגען ארטיקעל:

נאכ'ן נצחון אין סאאר-געביט, האט היטלער אפגעגעבען אנ'ערקלערונג וועגען דעם, אז עס קומט איצט א נייע ערע. דייטשלאנד האט שוין נישט מעהר קיין טעריטאריאלע פרעטענזיעס צו פראנקרייך און איז גרייט צו קומען צו א הסכם אויב מען וועט איהר נאר אנערקענען „גלייכבערעכטיגונג". הגם די דאזיגע ערקלערונג האט נישט בעטראגען קיין קלאהרען כאראקטער, בעזונדערס וואס שייך די דייטשע פרעטענזיעס צו עלזאס-לאטרינגען האט אויך די בלויזע פאדערונג פון דער דייטשער „גלייכבערעכטיגונג" בעקאנט אויסגעטייטשט ווערען אין דעם זין, אז היטלער מיינט נישט נאר מיליטערישע „גלייכבערעכטיגונג" נאר אויך דאס צוריקקעהרען פון די קאלאניעס.

היטלער'ס ערקלעהרונגען וועגען דעם אפזאגען זיך פון ווייטערדיגע רעוויזיאניסטישע פאדערונגען זענען אבער געווען געווענדעט נאר צו פראנקרייך. אמת, אויף מזרח איז פערהאן אנ'אפמאך מיט פוילען, וואס דייטשלאנד שטרייכט עס ביי יעדער געלעגענהייט אונטער, אבער מיט דעם אפמאך זענען נאך נישט אויסגעשעפט אלע פראגען פון דער מזרח - פאליטיק פון דריטען רייך. די טעג האבען זיך אויך בעוויזען איניגע קאמענטארען פון א געוויסען פאליטיקער צו דער ערקלעהרונג פון „פיהרער". ער איז באמת גרייט צו קומען צו א הסכם אויף מערב. דער הסכם ווי ער פערשטעהט איהם. זאל זיך אויסדריקען אין שאפען א גרופע פון קולטורעלע מלוכות, וואס דארפען געהערען אונטער זייער „פיהרונג" די לענדער, וואס זענען בעוואוינט דורך נידעריגערע ראסען. מיט אנדערע ווערטער. מען דארף צוטיילען רוסלאנד. ווי עס בעמערקט דערצו דער שטאקהאלמער פרעזידענט פון „עקא דע פארי" האנדעלט זיך דא וועגען אויפלעבען די אלטע אידעען פון גענעראל האפמאן צו נעבען דייטשלאנד „פרייע הענד" אויפ'ן מזרח מיט'ן ציל „צו בעפרייען רוסלאנד פון באלשעוויזם". דערפאר זאל דייטשלאנד קענען עקספלואטירען געוויסע טיילען פון דער רוסישער אימפעריע.

די דייטשע עקספאנסיע אויפ'ן מזרח — לאזענדיג אין א זייט דערווייל פוילען — דארף זיך אויסוועהלען אנ'אנדערן וועג. דער דאזיגער וועג איז שוין אנגעצייכענט געווארען ביז צום פלעביסציט אין סאאר. און מען מוז מודה זיין, אז ווי נור די סאאר-פראגע איז ליקווידירט געווארען, האט זיך אנגעהויבען א שטארקע „אקטיוויטעט" שוין אין דער בעקאנטער ריכטונג. די דאזיגע ריכטונג, דער ערשטער עטאפ מחוץ דאנציג, וואו די ראסיסטען פאדערען שוין א פלעביסציט וועגען צוריקקעהרען צו דייטשלאנד איז מעמעל. נישט בחינם האט די צייטונג „ווירטשאפטס'רייך" געשריבען: „אויב די וועלט האט געהאפט, אז איצט (נאכן סאאר-פלעביסציט) וועט קומען א פאליטישע בערוהיגונג, האט זי זיך געמוזט אנגענעהם ענטוישען מיט די ידיעות פון מעמעל".

צום בעדויערען האט די וועלט נאך נישט דערוואכט און איז נישט געווארען אויפמערקזאם אויף דעם מצב פון מעמעל, וואו דייטשלאנד האט ארגאניזירט א סיסטעם פון א באיקאט-אגיטאציע, שפיאנאזש און טעראר מיט דעם ציל אויפצוהעצען די בעפעלקערונג געגען דער ליטווישער רעגירונג. אין דער זעלבער צייט ווערט אין דעם דייטשען ראדיא געפיהרט א ביינוויליגע אגיטאציע געגען ליטע.

די ליטווישע אוואנטורע איז פערבונדען מיט דער פאדערונג צוריקצושטעלען די גרעניצען פון דייטשלאנד, אבער דערמיט איז נאך נישט אלץ געענדיגט. עס האנדעלט זיך דא וועגען פערכאפען דעם באלטישען ברעג. צו דעם צוועק ווערט שוין אין לעטלאנד און אין עסטלאנד געפיהרט אנ'אקטיווע צוגרייטונג פון די ארטיגע דייטשען.

ווען מען זאל נאך נעמען אין אכט די „אוקראאינישע" פלענער, וועלכע מען האט נאך אין בערלין אויך נישט אראפגענומען פון דער טאגעסארדנונג ווערט קלאר, אז די סכנה פון א דייטשען איבערפאל, אין דער אדער אנדערער, אין א מלחמה אדער „נישט מלחמה" פארם, אויף מזרח, איז נישט נאר נישט פערשוואונדען, נאר להיפוך, איז נאך מעהר פערשארפט געווארען נאכ'ן ערפאלג אויף מערב.

לאנדאן — דער פינאנציעלער צענטער פון ארץ-ישראל

א פערוואלטונגס-מיטגליד פון דער אנגלא-פאלעסטינא-באנק ה' ג' בעקער ווייזט אן אין דער אויסלענדישער פרעסע אויף דער גרויסער פעראינטערעסירונג פון דער לאנדאנער „סיטי" מיט ארץ-ישראל. ער בעגרינדעט די פעראינטערעסירונג אויף פאלגענדען אופן:

דער סחורות-אויסטויש צווישען ארץ-ישראל און ענגלאנד שטייגט פון יאהר צו יאהר. אין 1934 האט די שטייגערונג בעטראפען 40 פראצענט אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1933. צוליב דער דאזיגער סיבה איז אויך געוואקסען אין ארץ-ישראלדיגען אויסלענדישען האנדעל דער ענגלישער שיף-טאנאזש מיט קרוב 50 פראצענט. דאס פערשפרייטען דאס ענגלישע רעכט אין ארץ-ישראל, די רוה און ארדנונג פון די לעצטע יאהרען, די אלגעמיינע איבערצייגונג, אז מען האט צו טון מיט א לאנד פון וועלכען מען קען ערווארטען א ווייטערדיגע ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג האט דערפיהרט צו א ענגערע פערבינדונג פון די ווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען ענגלאנד און ארץ-ישראל. די אימפעריאלע כעמישע אינדוסטריע האט קאנצענטרירט איהר פערקויף פאר די לענדער פון נאהענטען מזרח אין חיפה, די פאלעסטינא פאטאש געזעלשאפט האט בעדייטענד פערגרעסערט איהר אפזאץ אין דער בריטישער מלוכה. די צעמענט-פאבריק „נשר", האט פולשטענדיג ארויסגעשטויסען די נישט בריטישע קאנקורענץ, דער עקספארט פון פאמעראנצען און גרעיפ-פרוכטען פון ארץ-ישראל האט זיך שטארק פערפעסטיגט אין ענגלאנד און האט כמעט פולשטענדיג עלימינירט די זעהר בעדייטענדע, ביזאיצט קאנקורענץ פון קאליפארניען. די ארץ-ישראל'דיגע עלעקטרישע געזעלשאפט האט געעפענט אין לאנדאן איהר איינקויפס-ביורא. דער חיפהר פארט האט צוגעצויגען אלס קנאטען-פונקט-סטאציע א גרויסע צאהל ענגלישע שיפען. די נאפט-רעהרען, וואס זענען אין דער פערגאנגענער וואך געלאזט געווארען אין בעטריב, וועלען פערגרעסערען די בעדייטונג פון חיפהר פארט און פערשטארקען די בעציהונגען מיט ענגלאנד. איצט ווערט געפלאנט צו פערלעגען אין חיפה נאפט-ראפינעריעס, וואס וועלען שוין אין דער נאהענטסטער צייט אנהויבען צו ארבייטען. דער מזרח-יריד אין תל-אביב האט אין די ענגלישע עקספארט-קרייזען ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג, און בעת דעם לעצטען יריד איז דער בריטישער פאוויליאן נאך דעם ארץ-ישראלדיגען, געווען דער גרעסטער. עס האבען זיך אין איהם בעטייליגט 506 ענגלישע געזעלשאפטען. דאס פערשפרייטען ענגלישע באנק-מעטאדען אין ארץ-ישראל, איהר צוגעהעריגקייט צו דער שטערלינג-גרופע, דאס פערטרויען צו דער פינאנץ-פאליטיק פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג, די גוטע ערפאהרונג, וואס די בארקלעי באנק האט געמאכט אין ארץ-ישראל, האבען שטארק געהויבען די קרעדיט-פעהיגקייט פון דאזיגען לאנד און דעם אנזעהען פון דער לאנדאנער סיטי.

ווען די ארץ-ישראל-רעגירונג איז אין פערגאנגענעם יאהר געקומען אויפן לאנדאנער מארק מיט א פארשלאג וועגען א הלוואה פון 2 מיליאן פונט שטערלינג, איז די עמיסיע זעהר גינסטיג אויפגענומען געווארען. אז די א"י'דיגע ווירטשאפט ווייזט ארויס א גענוגענדע גאראנטיע אויך אין דעם פאל ווען די ענגלישע רעגירונג טרעט נישט ארויס אלס גאראנטירענדער צד און בעקומט קרעדיטען אויסשליסליך צוליב ווירטשאפטליכע טעמים, איז א בעווייז די הלוואה, וואס די יודישע אגענץ האט מיט איניגע וואכען צוריק בעקומען פון דער ללאידס באנק.

דאס דארף בעזונדערס בעטאנט ווערען, ווייל דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פאסירט, אז א נישט יורישער פינאנץ-אינסטיטוט פון דער סיטי, האט פון ריין-ווירטשאפטליכע טעמים בעשלאסען צו געבען געלד אויף אויפבוי-צוועקע פון ארץ-ישראל און דאס אויף אויפבוי-צוועקען אין זין פון דער יודישער אויפלעבונגס-בעוועגונג. אויך די דושענעראל מארטגערדזש באנק האט, אין שייכות מיט דער גרויסער פעראינטערעסירונג, וואס עס ווייזען ארויס די פינאנץ-אינסטיטוציעס פון דער סיטי, געקענט קאנווערטירען איהר 7 און א האלב פראצענטיגע הלוואה אויף 5 פראצענט. צולים דעם איז דער צינז-פוס פון היפאטעק-קרעדיטען אין א"י פערקלענערט געווארען פון 8 אויף 5 און א האלב פראצענט.

דאס דאזיגע פערטרויען פון דער סיטי וועט אין דער ערשטער רייהע צונוץ קומען די ווירטשאפטליכע ישובים און די אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען און וועט פערגרעסערען זייער רענטאביליטעט.

די פערטיפונג פון די פינאנציעלע בעציהונגען צווישען א"י און דעם לאנדאנער מארק, וועט גורם זיין א לאנגזאמע פערקלענערונג פון דעם צינז-פוס אין א"י ביז צו דער הויך פון מערב-אייראפעאישען. אין איצטיגען מאמענט זוכט מען אין לאנדאן אינוועסטיציע-מעגליכקייטען אין ארץ-ישראל, ווייל דער צינז-פוס איז נאך דארט צוויי מאל אזוי גרויס, ווי אין ענגלאנד, פון דער אנדערער זייט ווערט די בעטייליגונג פון דער ענגלישער רעגירונג אין דער אדמיניסטראציע פון לאנד בעטראכט אלס פאקטאר פון זיכערקייט און דעריבער ווערט אויך די ריזיקע געהעריג קלענער אפגעשאצט.

צוליב די דאזיגע אלע פאקטען קען מען זיכער אננעהמען, אז ענגלאנד, נישט פערנעהמענדיג לגבי ארץ-ישראל קיין פריווילעגירטע האנדעלס-פאליטישע שטעלונג, וועט צוליב די פסדר וואקסענדע קאנצענטראציע פון די פינאנציעלע בעציהונגען מיט א"י, אינגיכען שפילען אין דער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון דאזיגען לאנד א וויכטיגע ראלע.

מאקדאנאלד און לאיד דזשארדזש

ס'איז אנגענומען, אז די ענגלישע קאנסערוואטיווע פארטיי האט ס'רוב איהרע גרויסע פיהרער „געבארגט" פון די אנדערע ראדיקאלערע פאליטישע פארטייען און געזעלשאפטליכע שיכטען.

די בעסטע ביישפילען: ד'איזראעלי, דזשאזעף טשעמבערליין און טאקע לאיד דזשארדזש בעת דער קריג און באלד נאך דעם קריג.

עס קאן זיין, אז דער „כלל" איז נישט נאר גילטיג בנוגע דער ענגלישער קאנסערוואטיווער פארטיי, נאר אויך בנוגע אלע קאנסערוואטיווע געזעלשאפטליכע פארטייען און בעוועגונגען:

ס'איז גוט בעקאנט, אז די פיהרער פון די גרויסע קאנסערוואטיווע פארטייען און בעוועגונגען אין אלע לענדער זענען ס'רוב געוועזענע ראדיקאלען און סאציאליסטען.

אלע מעלקער און לענדער האבען זייערע ראנס אין בריאנס. און וואס דארפט איהר מעהר: מוסאליני אליין איז דאך א געוועזענער סאציאליסט און רעוואלוציאנער.

דאס איז א זעהר כאראקטעריסטישע פאליטישע ערשיינונג אויף וועלכער ס'וועט אפשר אמאל אינטערעסאנט זיין זיך בעזונדערס אפצושטעלען; איצט אבער וועט נאר גענוג זיין די גאנץ פשוטע ערקלערונג פון דעם פענאמען: געוועזענע ראדיקאלען און דעמאקראטען קענען דאך בעסער רעדען און אפעלירען צו די גרויסע מאסען, ווי די געבוירענע קאנסערוואטארען און אריסטאקראטען; די געוועזענע ראדיקאלען פערשטעהן דאך ס'רוב די שפראך און די פסיכאלאגיע פון די מאסען, און זיי קענען נאך געבוירען דעם „אלטען פייער".

און קלוגע קאנסערוואטארען ווייסען גאנץ גוט פון דעם סוד און דערפאר הויפטזעכליך, געפינען זייערע פיהרערן צווישען די געוועזענע פלאם פייערדיגע רעוואלוציאנערען.

און מאקדאנאלד, דער איצטיגער פרעמיער פון דער ענגלישער נאציאנאלער רעגירונג איז אין דעם פרט נישט קיין אויסנאהם.

זיין גרעסטער זכות, צוליב וועלכען ער איז דער ראש פון א רעגירונג מיט אזא ריזיגער קאנסערוואטיווער מערהייט אונטער זיך, איז דאס, וואס ער איז א געוועזענער פיהרער פון דער ענגלישער ארבייטער-פארטיי, א געוועזענער רעוואלוציאנער.

די קורצזיכטיגערע ענגלישע קאנסערוואטארען האלטען זיך אין איין בונטעווען געגען איהם: פארוואס זאל אונזער א אייגענער נישט זיין דער פרעמיער-מיניסטער אין דער צייט, ווען מיר האבען אזא געוואלדיגע קאנסערוואטיווע מערהייט אין פארלאמענט, און מאקדאנאלד'ס „נאציאנאלע לאבאריסטען" קען מען איבערצעהלען אויף די פינגער פון איין האנד?

אבער די פאליטיש-ווייטזיכטיגערע קאנסערוואטארען מיט באלדווינ'ען בראש קענען פערבויגען פערזענליכע און פארטייאישע פאליטישע אמביציעס צוליב פיל ברייטערע פאליטישע און נאציאנאלע אינטערעסען, און דער עיקר זיי פערשטעהען, אז ס'איז פיל פאליטיש קלוגער און טאקטישער צו האבען א געוועזענעם סאציאליסטישען פיהרער אלס קאפ פון זייער נאציאנאלער רעגירונג, ווי אנ'אייגענעם קאנסערוואטיווען שטאאטסמאן. נישט רעדענדיג שוין פון זייער דאנקבארקייט און אנערקענונג פון מאקדאנאלדס גרויסע פערדינסטען פארן לאנד בשעת'ן קריזיס.

אבער דאך... זענען אפילו מאקדאנאלד'ס קאנסערוואטיווע אנהענגער לעצטענס פון איהם א ביסעל ענטוישט. מען קען ארויסלייענען אט די שטימונג אפילו פון דער מעהר פעראנטווארטליכער און אפיציעלער ענגלישער קאנסערוואטיווער פרעסע.

נאטירליך, האבען זיי צו איהם נאך דעם פולען צוטרוי און גיבען איהם די פולסטע שטיצע, אבער ווי עס ווייזט אויס, וואלטען זיי געוואלט פון איהם, סוגם געוועזענעם זעהר פאפולערען פאליטיקער האבען מעהר פיהרערשאפט, מעהר... פייער. און מאקדאנאלד, הויבט זיך זיי אן דאכטען, האט פערלוירען זיין אמאליגען ברען.

ער איז געווארען צו פארזיכטיג, און ער האט שוין נישט זיין אמאליגען צויבער ביי די מאסען.

און דא געהט נאך צו די אלגעמיינע וואהלען — מען ריכט זיך, אז זיי זאלען פארקומען נאך דאס יאהר — אלע פאליטישע פארטייען גרייטען זיך, און די נאציאנאלע רעגירונג וואלט אין מאקדאנאלד'ן געוואלט זעהן זייער גרויסען נאציאנאלען טריבון און אראטאר.

ער דארף דאך לויט זיין פאזיציע און לויט

(ווייטער זעה 10-טע זייט)

מיט'ן פנים צו דער ווירקליכקייט

א פּאָר ווערטער צו דער „ארץ-ישראל-וואָך"

פון מ. אינדעלמאַן

אויף אָנהויב סעפּטעמבער איז דורך דער צענט-ראַלע פון קרן קימת לישראל אין פּוילן פּראָקלאַ-מירט געוואָרן „אַן ארץ-ישראל-וואָך", בעת וועל-כער עס זאָל מיט אַ באַזונדערער אינטענסיווקייט קלאָר געמאַכט ווערן פאַר דער ברייטער יידישער עפנטליכקייט די ענגע צוזאַמענהאַנג צווישן דעם שטאַנד פון דעם יידישן באַציאַנאַלן באַדן בעזיץ אין ארץ-ישראל און די עליה און אַרבייטס-מעגליכקייטן פאַר גרויסע יידישע מאַסן אין ארץ-ישראל.

עס וועט מן הסתם נישט איינער פרעגן: צו וואָס דאַרף מען נאָך הייבט פּראָקלאַמירן ספּעציעלע „ארץ-ישראל-וואָכן", אַז דאָס יידישע לעבן שטעהט אַ גאַנץ יאָהר אונטערן צייכן פון ארץ-ישראל, פון דער דאַרט זיך בויענדער יידישער היים? האָט דאָך שוין כמעט יעדע יידישע פאַמיליע עמי-צען פון איהרע נאָהנטע אין ארץ-ישראל, אָדער עמיצען, וואָס גרייט זיך צו פאָהרן קיין ארץ-ישראל, אָדער, מיגדעסטענס, וואָס קעמפט פאַר אַ סערטיפיקאַט און קאָן איהם נישט קריגן, צי דאַרף מען נאָך אַ גרעסערע פעראינטערעסירונג מיט ארץ-ישראל, ווי עס איז די דאָזיגע ענגע פערזענליכע פערבינדונג?

און דאָך איז די דאָזיגע אין פלוג ריכטיגע פראַגע נאָך אַבּ'איבעריגע" בעוויז, ווי ווייט דער גאַנצער ענין ארץ-ישראל איז ביי אונז, אזוי צו זאָגען, אַראָפּ פון די רעלסען, ווי ווייט נויטיג עס איז פון צייט צו צייט אָפּצושאָקלען דעם שטויב פון קאַטאַסטראָפישע גוזמאות און נאַאיווער זעלבסט-צופרידענהייט, וואָס זאַמעלט זיך אַן אויף דער יידישער גאַס דורך דעם טומעל פון דער כסדר-שטייגענדער עליה-בעוועגונג און אונטער דעם רויש פון די ידיעות פון דער „פּראָספּעריטי" אין א״י.

די „ארץ-ישראל-וואָך" האָט די אויפגאַבע צו קאָריגירען נישט איין פאַלשען בעגריף, וואָס האָט זיך אַריינגעכאַפּט אין אונבעהאָלפענע און אונקרי-טישע מוחות דורך דעם אונעררואַרטעטען, אָבער ווייט נישט פעסטיגטען פונאַנדערוואוקס פון אונ-זערע פּאָזיציעס אין ארץ-ישראל.

עס איז געוואָרן אין דער לעצטער צייט אַ זעהר בעליבט רעדע-ווענדונג אין מויל פון מאַנכע ציוניסטישע און נישט-ציוניסטישע רעדנער און עסקנים — צו באַגאַטעליזירען די בעדייטונג פון די נאַציאָנאַלע פאָנדען, כדי אזוי אַרום נאָך מעהר צום בעטאָנען דעם גיגאַנטישען וואוקס פון דער יידישער ענטוויקלונג אין ארץ-ישראל. „אין איין יאָהר — הערט מען אָפּט טענה'ן — פליסען אַריין פּריוואַטע קאַפּיטאַלען קיין ארץ-ישראל אויף אַ סומע, וואָס איז פילפאַך גרעסער ווי דאָס פערמעגען פון קרן-קימת און קרן היסוד צוזאַמען".

די, וואָס טענה'נען אזוי, האָבען אפשר די בעסטע כוונות און עס רעדט פון זיי די איבערצייי-גונג, אַז דאָס ארץ-ישראל'דיגע ווערק האָט שוין גענוג איינענע זאַפטען, אַז עס זאָל זיך קאָנען ענט-וויקלען אָהן דער הילף פון נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל, שטיצענדיג זיך בלויז אויף דער פּריוואַטע איניציאַ-טיוו, וואָס געהט יעצט גערן קיין ארץ-ישראל.

ליידער, איז דאָ דער וואונש דער פאָטער פון'ם געדאַנק. אין דער דאָזיגער אויפפאַסונג, וועלכע שמייכעלט זעהר אַ דעם נאַציאָנאַלען שטאָלץ, איז דער בעקוועמליכקייט פון דעם דורכשניטליכען ייד-

דישען מענש, ליגט אַ גרויסער טעות, וועלכער שטאַמט אָדער פון לייכטזין, אָדער פון אונקענטניש פון דער לאַגע.

ס'איז גענוג זיך צו בעקענען מיט דעם ציפערן מאַטעריאַל, וואָס בעווייזט זיך לעצטענס געגנוג אָפט אין דער יידישער פּרעסע, כדי איינצו-זעהן, אַז איז דער היינטיגער פון דער עקאָנאָמישער בעפעסטיגונג פון דעם יידישען ישוב אין ארץ-ישראל זענען מיר נישט בלויז נישט פאָראויסגע-גאַנגען, נאָר זאָגאָר געבליבען הינטער-שטעליג איז פערגליך מיט די יאָהרען פון פאַר דער „פּראָ-ספּעריטי". אָבער מיט אַ נאָך גרעסערער דייטליכ-קייט זעהט מען דאָס, ווען מ'בעזוכט אַליין ארץ-ישראל (און דער שרייבער פון די דאָזיגע שורות האָט עס לעצטענס געטון). דער לאַנדווירטשאַפטלי-כער ישוב, וואָס דאַרף דינען אַלס דער יסוד פאַר דער נייער יידישער זעלבסטשטענדיגער געמיינ-שאַפט אין ארץ-ישראל, איז געוואָרן פּראָפּאָרציאָ-נעל קלענער, ווי ער איז געווען פריהער אין פערהעל-טעניש צו דעם שטאָטישען ישוב, און דאָס יידישע דאָרף, אונזער שטאָלץ און האָפנונג, מאַכט דעם איינדרוק פון קליינע זעלטענע אינזלען, וואָס זענען דאָ און דאָרט צוגעוואָרפען געוואָרען באַר ווי אַ פערציהרונג פאַר די שטעט, וועלכע האַלטען איז אייז וואַקסען.

און מיט וואָס בעשעפטיגט זיך די שטאָט? נאָר איז אַ קליינעם טייל מיט אינדוסטריע. דער רעשט זינקט אין דעם תהום פון שפּעקולאַציע און אַנדערע לופט-געשעפטען, וואָס אַז איין לייכטער ווינט וועט אַ בלאָז טון, וועט אַלץ אַוועקפליהען און צוריבען ווי אַ זייפענבלאָז.

שוין אָפּגערעדט וועגען דער עטישער זייט פון דער דאָזיגער ערשיינונג, איז נישט צוליב דעם האָזיגען האַנדעל-וואַנדעל האָט אַ פאָלק געבראַכט קרבנות און הונדערטער פּיאָנערען האָבען אָפּגעגע-בען זייער לעבען און טויזענטער זייער יוגענד און כוחות. גענוג בלויז די עקאָנאָמישע און פּאָליטישע סכנות, וואָס דער דאָזיגער צושטאַנד טראָגט אויף זיך, כדי צו מאַכען אויפציטערען דאָס גאַנצע פאָלק, בעזונדערס אָבער די טרייע ציון-טרוימער, וואָס זייער לעבענס-אידעאַל איז דער אויפבוי פון אַ געזונד אַרבייטענדיג יידיש פאָלק, וואָס איז פער-וואָרצעלט איז דעם באָדען, און קיין שום שטורם-ווינטען און קאַטאַסטראָפען וועלען עס פון דאָרט נישט אַרויסרייסען.

עס איז דעריבער נישט בלויז אַ פּראָפּאַגאַנדע-לאַזונג, ווען דער קרן-קימת קומט היינט צו דער יידישער עפענטליכקייט מיט דער בעהויפּטונג, אַז אָהן נאַציאָנאַלען באָדען וועט די עליה אויף דער דויער נישט קאָנען וואַקסען, ווייל די עולים וועלען נישט האָבען קיין מעגליכקייט זיך איינצואָרדענען, עס איז דער אמת פון דער ארץ-ישראל'דיגער ווירק-ליכקייט, וועלכער מוז אַרויסגעשריגען ווערען אין אַלע טאַנאַציעס און אויף אַלע אופנים.

עס האַנדעלט זיך וועגען דער גאַנצער צו-קונפט פון אונזער אויפבוי-ווערק, מיר מוזען איז דער נאָהענטסטער צייט שאַפען, אַ געגענגעוויכט צו די שטעט, וואָס זאָל געבען פונדאַמענטען דייערה קיום. מיר מוזען אויפשטעלען אַ שטאַרקע האַרטע פאַשנער באָדענשטענדיגער יידישער בעפעלקערונג אויפ'ן דאָרף, וואָס זאָל פאַר די דאָזיגע שטעט ליפערען פּראָדוקטען פון ערשטען געברויך און ביי די דעקען איהר בעדאַרף אין אינדוסטריעלע אַר-טיקלען. אַנדערש וועלען אויך די דאָזיגע שטעט קיין קיום נישט האָבען. דערצו מוזען מאָביליזירט ווערען אַלע כוחות, וואָלט די פּריוואַטע איניציאַטיוו געגאַנגען איז דאָרף וואָלט די אויפגאַבע פון די נאַ-ציאָנאַלע פאָנדען געווען אַ לייכטערע און אַ קלע-נערע. ליידער, איז דאָס איינגאַנצען אַנגעוויזען אויף די נאַציאָנאַלע קאַפּיטאַלען און מיר מוזען די דאָ-זיגע קאַפּיטאַלען אויפפערגענען, וואָס גיכער, אייד-ער עס איז צו שפּעט, איידער די „פּראָספּעריטי"-תקופה וועט זיין געענדיגט און מיר וועלען ווידער האָבען דורכגעלאָזען אַ געלעגענהייט, וואָס ווער ווייס ווען זי וועט זיך ווידער אומקעהרען.

צו דער דאָזיגער מאָביליזאַציע רופט אונז יעצט דער קרן קימת לישראל אין דער בעפאָרשטעהענדער „ארץ-ישראל-וואָך". אין דער דאָזיגער וואָך זאָל געמאַכט ווערען דער אָנהויב האַ אַנ'אַרבייט, וואָס מוז דויערען עטליכע יאָהר און פאַר וועלכער עס איז כדאי אָפּצוגעבען יאָהרען.

שווייצערליכע טראַגעדיע אין אלקעניק

אַנ'אַרבייטער פון דער דאָרטיגער טעקסטיל-פאַבריק האָט געקוילעט מיט אַ ראַזיר-מעסער איינענע צוויי קינדער און אַליין בעגאַנגען זעלבסטמאָרד

ווילנע.

גאַנץ אַלקעניק איז אויפגערודערט געוואָרען דורך דער שרעקליכער טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין דער פאַמיליע פון דעם אַרביי-טער פון דער דאָזיגער טעקסטיל-פאַבריק, וויק-טאָר צעסליק.

נעכטען פריה, ווען צעסליקס פרוי איז אַרויס אויף אַ ווילע פון שטוב, האָט צעסליק געכאַפּט אַ ראַזיר-מעסער און איבערגעשניטען מיט איהם די העלזער פון זיינע ביידע זיהן: דעם 6-יאָהריגען העבריק און דעם 3-יאָהריגען יאַן, און דערנאָך זיך אַליין איבערגעשניטען דעם האַלז.

ווען די פרוי צעסליק האָט זיך אומגעקעהרט אין שטוב, האָט זי שוין געפונען 3 מתים.

אויפ'ן טיש האָט מען געפונען אַ בריף, גע-שריבען דורך דעם זעלבסטמערדער, וואו ער דער-קלערט, אַז ער איז בעגאַנגען דעם מאָרד צוליב דעם, ווייל איהם איז זעהר שווער און ביטער צו לעבען אויף דער וועלט.

אויפ'ן אָרט פון דער געשעהעניש זענען גלייך אָנגעקומען די פאָרשטעהער פון פּאָליציי און דער געריכטליכער מאַכט.

ס'איז גלייך פערהערט געוואָרען צעסליקס פרוי, וואָס האָט ערקלערט, אַז די לעצטע 4 וואָכען איז איהר מאַן אַרומגעגאַנגען מרה-שחורה'דיג און זיך איינמאָל פאַר איהר אויסגערעדט, אַז עס איז מענ-ליך, אַז ער וועט דעוואַסירט ווערען און פערלירען דאָס שטיקל ברויט.

ס'איז פאַראַן אַ חשד, אַז דער זעלבסטמערדער האָט געליטען אויף אַ פערפאָלגונגס-מאַניע. ווייי-טערדיגע אויספאָרשונג אין דעם ענין וועט געפ-פיהרט.

וועגען דער שרעקליכער טראַגעדיע גיט מען איבער ווייטערדיגע פּרטים:

אַז די פרוי צעסליק האָט זיך צוריקגעקעהרט פון שטעטעל אַהיים, האָט זי געפונען די טיר פער-שפּאַרט. זי האָט תיכף אַלאַרמירט די שכנים און מען האָט זיך גענומען אויפרייסען די טיר.

אַז מען איז אַריין אַריינגעוויליג האָט מען דער-זעהען אַזאַ מורא'דיג בילד: אין פּרוזדור איז אויפ'ן שוועל געלעגען דער טויטער קערפּער פון דעם מערדער און דעם זעלבסטמערדער, און אין שטוב גופא האָט מען געפונען בעט געפונען די טויטע קערפּערלעך פון די געקוילעטע קינדער.

די גאַנצע וואוינונג איז געווען פערגאָסען מיט בלוט, אויך די ווענט און די מעבעל זענען געווען בעשפּריצט מיט בלוט. אַלץ בעווייזט אויף דעם, אַז דער עלטערער יונגעל האָט זיך גראַנגעלט מיט די לעצטע כוחות און איז אַנטלאָפען פון דעם ווילד געוואָרענעם פאָטער.

וועגען דעם זאָגען עדות אויף די צוואָרפענע חפצים אין שטוב און די אויסגעהאַקטע שויבען.

די פרוי צעסליק איז אונטערן איינדרוק פון דעם גרויסען אומגליק אַרויסגעלאָפען אויפ'ן גאַס און איז מיט שרעקליכע געשרייען אוועקגעלאָפען איז דער פאַבריק, וואו איהר מאַן אַרבייט. מען האָט זיך גענומען שרעקען פאַר איהר, אַז זי זאָל זיך נישט בעהערשען און זיך נישט אָנטון אַ מעשה.

מיט גרויס מיה האָט זיך איינגעגעבען זי צו בערוהיגען און ע״שט אין עטליכע שעה אַרום האָט מען זי געקענט אויספאָרשען.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 8-11 בייטאָג און פון 4-9 אָוונט.

גאָלד און טויט

מערקווירדיגע געשיכטע פון אַ מערדעריז און איהר בלוטיגער סוף

6)

פון י. עסטערזאָן

איין מאָל האָט פּאַסירט די פאָלגענדע געשיכטע: אַ ברודער פון איינעם פון די, מיט וועמען זי האָט געהאַלט חתונה האָבען, האָט געשריבען צו איהר אַ בריף, אין וועלכען ער האָט נאָכגעפרעגט אויף דעם ברודער פון וועלכען ער האָט נישט געהערט אַ לאַנגע צייט. בעלאַ האָט איהם געענטפערט מיט אַ בריף אין וועלכען ער האָט נאָכגעפרעגט אויף טאַק געשריבען, אַז זיין ברודער, מיט וועלכען זי האָט געהאַלט חתונה האָבען מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער, איז פלוצים בעלם געוואָרען.

איהר קאַנט זיך גאָרנישט פאָרשטעלען ווי מיין האַרץ איז צובראָכען, ווי מיין נשמה איז צורי-סען", האָט זי געשריבען. „קומט שנעל צו מיר, און בריינגט מיט וויפיל געלט איהר קאָנט נאָר. איך וועל זיך אַרויסלאָזען מיט אייך איבער'ן לאַנד, זו-כען אייער ברודער, וועלכער האָט געזאָלט זיין מיין מאַן. מיט גאָט'ס הילף וועלען מיר איהם געפי-נען. גאָט ווייסט דאָך אַלע בעהאַלטענע ווענעג-פון מענשען".

צום גליק אָבער איז דזשיימס באַלדווין (אזוי האָט דער ברודער געהייסען) קראַנק געוואָרען אויף אַן ערנסטער קראַנקהייט און ער האָט נישט געקאָנט קומען צו בעלאַ'ן אויף דער פאַרם. דאָס האָט אָהן שום צווייפעל, געראַטעוועט זיין לעבען. אַנ'אַנ-דערער קרוב, ווען ער איז יאַ געקומען איהר בעזו-כען איז האָט אַרויסגעוויזען אומצופרידענהייט צו דעם תירוץ, וואָס זי האָט איהם געגעבען, האָט שוין מעהר די פאַרם נישט פערלאָזען. אַבסעלוט סטריכנין איז זיין שפּייז האָט שוין געמאַכט אַ סוף צו זיין עקזיסטענץ. באַלד'עם האָט בעלאַ איהם אַריינגענומען

אין דעם בעזונדערן צימער'ן וואו זי האָט זיין קערפּער צעהאַקט, ווי זי האָט געטון מיט די אַנדערע מענער פאַר איהם, און באַלד'עס איהם בעגראָבען אין דעם כלומר'שט'דיגען בלומען-גאָרטען לעבען איהר הויז.

בעלאַ איז פונדעסטוועגען פון די צו-אָפּטע בריף און אָפטע בעזוכען פון נאָהענטע קרובים פון איהרע „חתנים" געוואָרען שטאַרק בעאומרוהיגט. זי איז געוואָרען נערוועזער און דערצו זעהר פער-דעכטיג. אָפּטמאָל האָט זיך איהר אויסגעוויזען, אַז עמיצער ווייסט וועגען איהר צווייטסאַרטיגען לעבען. עס האָט אזוי ווייט דערגרייכט, אַז זי האָט געקראָגען אַ חשד אויף הילדאַ'ן, דאָס יתומה'לע, וואָס זי האָט אַדאָפּטירט, ווען זי איז נאָ געווען אַן אַסטין, אילי-נאָי, און וועלכע האָט געוואוינט מיט איהר מעהר ווי פינף יאָהר צייט. הילדאַ איז אַריינגעקומען אין קיך אויף דער פאַרם גלייך נאָך דעם ווי פּיטער גאַנוס, בעלאַ'ס מאַן, איז געשטאָרבען נאָך דעם ווי אַ האַקמעסער איז פלוצים אַראָפּגעפאַלען אויף זיין קאָפּ. עס קאָן זעהר מעגליך זיין, אַז הילדאַ האָט גאָרנישט פערדעכטיגט איהר אַדאָפּטירטע מוטער אַז זי האָט געהאַט אַ חלק אין איהר מאַנ'ס טויט. איינמאָל אָבער האָט זיך בעלאַ עפּעס צוקריגט מיט הילדאַ'ן, און הילדאַ האָט אויסגעשריגען מיט כעס: „איך קאָן איך נישט ליב האָבען!" האָט בעלאַ דאָס אָנגענומען פאַר אַ בעוויז, אַז הילדאַ ווייסט וועגען איהרע פערברעכענס, און זי האָט בעשלאָסען, אַז אויך הילדאַ מוז געהן אויף דעמזעלבען וועג, אויף וועלכען עס זענען געגאַנגען אַזויפיל אַנדערע קר-בנות איהרע. הילדאַ האָט דעריבער געפונען איהר

פּלאַץ אויך אין דעם בלומען-גאָרטען, וואו הילדאַ האָט באמת'ן, פון צייט-צו-צייט פערפלאַנצט בלומען.

און די שכנים האָבען אַלץ מעהר און מעהר רחמנות געהאַט אויף דער יונגער און אומגליקליכער אלמנה, איז קלויסטער איז אויך אויף צדקה-פער-זאַמלונגען האָט מען זיך בעצויגען צו איהר מיט אויסערגעוועהנליכער פיינדשאַפט, נאָך מעהר ווי ווען עס איז פריהער. אַלע שכנות האָבען איהר בעז-זונדערס ליב געהאַט. דאָס איז געווען דערפאַר, ווייל זי האָט קיינמאָל נישט געהאַלטען אַנדערע פרויען אין איהר מויל; זי האָט קיינמאָל קיין לשון-הרע נישט גערעדט און זי האָט אַלעמאָל זיך בעצויגען צו די פאַרמערקעס מיט אַזאַ איבטע רעס, אזוי ווי זי וואָלט געווען זייערע אַ לייבליכע שוועסטער. האָט איין פאַרמעיקע טאַקע געזאָגט צו איהר אין קלויסטער:

„איהר ווייסט, מיר פיהלען אַזאַ מין האַרציגען רחמנות אויף אייך, אַז מיר אַלע וואָלטען אייך אזוי וועלען העלפען. שטעלט זיך פאָר, אַז איהר זאָלט דאַרפען פערלירען הילדאַ'ן אויך. זי איז דאָך געווען אַזאַ גוטע און אַזאַ געטרייע. אַנ'עליה וואָס איהרע קרובים האָבען זי אַרויסגעפאָדערט אַהיים".

איינמאָל האָט בעלאַ געקראָגען אַנ'אמת'ן פאַרם אַרבייטער, זי האָט איהם געדונגען טאַקע אין דעם שטעטעל לאַפּאָרט גופא. ער איז געווען אַ דין און זעהר אַ שעהנער. זיין נאָמען איז געווען בים לאַמפּ-פיר. האָבען שכנים דערזעהען דעם מאַן אויף איהר פאַרם אַ פּאָר וואָכען נאָכאַנאַנד, און די האָבען דער-קלערט בעלאַ'ן, אַז ער זעהט אויס צו זיין אַנ'אויס-ערגעוועהנליכער אַרבייטער. „ענדליך", האָבען זיי געזאָגט, „האָט שוין בעלאַ געקראָגען אַנ'אַרבייטער וועלכער וועט זי נישט פערלאָזען".

אויף דעם האָט בעלאַ געענטפערט: „יאָ, ער איז זעהר אַ גוטער און זעהר אַ פעהיגער, נאָר עפּעס האָט ער מאָדנע שטימונגען. אַמאָל האָב איך פשוט מורא פאַר איהם."

בעלאַ האָט געשפּילט אַ ליבע מיט ביל לאַמפיר, אָבער חתונה האָבען האָט זי מיט איהם נישט גע-וואָלט, כאָטש ער, וועלכער האָט אַליין געהאַט אָפּ-געשפּאָרט אַ טויזענט דאָלאַר, האָט געוואָלט מיט איהר היראַטען. לאַמפיר איז אָבער געוואָרען איי-

פערזיכטיג אויף מענער, וואָס זענען געקומען בעז-זוכען בעלאַ'ן אויף דער פאַרם. אַלעמאָל ווען אַ מאַן פלעגט קומען איהר בעזוכען, פלעגט זי הייסען איהר „געליבטען", אַז ער זאָל אַוועקפאָהרען קיין לאַפּאָרט, אָדער אין וואַלפּסוויל, אָדער אין אַנדערע שטעטלעך, — כלומר'שט איינצוקויפען פאַר איהר שפּייז און אַנדערע זאַכען. ווען ער פלעגט צוריק-קומען, איז שוין קיין סימן נישט געווען פון די מענער. בעלאַ האָט זיי שוין פּ׳גיבעלט און בער גזלט און נאָכדעם די דערמאָרדעט.

לאַמפיר האָט עפּעס געהאַט אַ חשד; ער האָט אָבער קיין שום בעווייזען נישט געהאַט. איינמאָל, ווען זי האָט איהם אַוועקגעשיקט קיין לאַפּאָרט, האָט אַ ראָד זיך צובראָכען פון זיין וואָגען; איז ער געקומען צוריק צום הויז, כדי צו קריגען אַ נייעם ראָד. ער האָט עפּעס דערהערט אַ געשריי, און ער האָט בעשלאָסען זיך צו בעהאַלטען און זעהען וואָס עס קומט פאָר איז הויז. און דאָס וואָס ער האָט געזעהען, האָט איהם אויפגעשוידערט. בעלאַ איז געשטאַנען מיט אַ גרויסער האַק און צעהאַקט דעם קערפּער פון אַ מאַן, וועלכער איז געקומען צו איהר פון ראָוּן אײלאַנד. ער איז אַריינגעלאָפען אין הויז מיט אַ היסטערישען געשריי. בעלאַ האָט איהם אָנגעכאַפּט ביי דער האַנט, און צו איהם קאַלט-בלוטיג געזאָגט:

„ביל, דו ווייסט מיר העלפען אַרויסטראָגען דעם קערפּער, און מיר וועלען איהם בעגראָבען. אויב דו וועסט דאָס נישט טון, אָדער דו וועסט אַרויס-פּלאַפּלען איין וואָרט, וועל איך מאַכען די בעשול-דיגונג, אַז דו האָסט איהם דערמאָרדעט. וועמען וועט מען גלויבען — מיר אָדער דיר?"

און ביל האָט געפאָלגט.

מיט עטליכע טעג שפּעטער האָט מען פון די דערביי'איגע פאַרמס געזעהען, ווי פלאַמען הייבען זיך געריסען פון דעם גרויסען הויז, אין וועל-כען בעלאַ האָט געלעבט מיט איהרע דריי קינדער. איידער מען האָט געקאָנט צונויפרופען די פייער-לייט, וואָס זענען בעשטאַנען פון די דערוואַקסענע זיהן פון די פאַרמערס, איז שוין דאָס הויז געווען אין אַש. (סוף מאָרגען)

דאס אראבישע פראבלעם אין ארץ-ישראל

דיסקוסיע-אווענד אין דער לאנדאנער געזעלשאפט פארן נאהענטען און מיטעלען מזרח

לאנדאן (יט"א) אין דער לאנדאנער געזעלשאפט פאר'ן נאהענטען און מיטעלען מזרח" איז די טעג פארגעקומען א דיסקוסיע-אווענד איבער'ן „אראבישען פראבלעם אין א"י". די דיסקוסיע האט געעפענט מיט א רעפעראט די ענגלישע גינעקאלאגיסטין לואיזע מעק-אילראי, פראפעסאר פון לאנדאנער אוניווערזיטעט, וועלכע האט לעצטענס געווייլט אין א"י.

פראפ. מעק-אילראי האלט, אז די „אראבער ווערען אונטערדריקט און זייער לאגע איז א טראגישע". לויט איהר מיינונג האבען די יודישע ערד-קניות אין א"י גורם געווען, דאס איצט זענען 5000 אראבישע לאנדווירטען היימלאז און די ארבייטסלאזע אראבער דערגרייכען 14 טויזענד. פאר אנ'ערנסטע תרעומה האלט זי דאס, וואס יודען בעשעפטיגען נישט קיין אראבער.

די פרעלעגענטין דערצעהלט, אז די אראבער בעקלאגען זיך, וואס מען האט לגבי זיי נישט געהאלטען דעם צוזאג, וועלכער איז זיי בעת דער מלחמה געגעבען געווארען דורך סער הערי מאקמאהאן אין נאמען פון גרויסבריטאניען. די אראבער, זאגט זי, האבען מורא פאר א יודישער מעהרהייט.

אויב — פיהרט אויס פראפ. מעק-אילראי — די בריטישע רעגירונג איז באמת בעזארגט איבער דער ארבייטסלאזיגקייט אין ענגלאנד, זאל זי קיין א"י ארויסשיקען עטליכע שיפען ענגלישע ארבייטסלאזע. זי האט געהערט, אז איינער פון די טעמים, צוליב וועלכע גרויסבריטאניען האט ארויסגעלאזען די באלפור-דעקלאראציע, איז געווען דאס, וואס די בריטישע יודען האבען זיך בעת דער מלחמה פערדיגט געמאכט לגבי ענגלאנד. וואס פאר א טובה האט אבער גרויסבריטאניען געהאט פון די יודען פון צענטראל-אייראפא, וועלכע בילדען די גרויסע מעהרהייט פון די, וואס האבען זיך בעזעצט אין א"י די פרעלעגענטין האט מורא, דאס אויב עס זאל אויסברעכען א מלחמה, וועלען די יודען פון צענטראל-אייראפע פערגעסען די פריהערדיגע רדיפות און זיך שטעלען אויף דער זייט פון די לענדער, פון וועלכע זיי זענען געקומען.

אין סך-הכל קומט פרוי פראפ. מעק-אילראי צו דער מסקנה, אז דער מצב, ווי זי האט איהם געזעהען אין ארץ-ישראל, איז א געפאהרפולער.

אין דער דעבאטע, וואס האט זיך ענטוויקעלט נאכן רעפעראט, האט ישראל כהן אנגעוויזען דאס הגם פראפ. מעק-אילראי האט דערצעהלט, אז די אראבער ווערען אונטערדריקט, האט זי אבער נישט געבראכט קיין שום בעווייז פאר דער דאזיגער בעהויפטונג. עס איז א פאקט, אז די לאגע פון די אראבער איז איצט אין יעדער הינזיכט א פיל בעסערע ווי פאר דער מלחמה. זייער צאהל האט זיך פערגרעסערט, זייער מאטעריעלער שטאנד האט זיך בעדייטענד געבעסערט, זיי האבען בעסערע שפיטאלען און שולען, זייער שטייער-בעלאסטונג האט זיך פערקלענערט און זיי געניסען מיט דער פולער האנד פון דער ברכה, וועלכע עס האבען אין לאנד אריינגעבראכט יודישער קאפיטאל און ארבייט.

די אויספארשונג, וואס די מאנדאטאר-מאכט האט דורכגעפיהרט, שטעלט פעסט אז די צאהל פון די אז. גער. „אראפגעשטויסענע" אראבער האט בעטראפען נישט 5000, נאר אנ'ערך 600 און אויב עס זאגען אפילו זיין אין א"י 14 ארבייטסלאזע, וואס עס דארף גיכער בעצווייפעלט ווערען, מעג מען אננעמען, אז לויט דעם זעלבען חשבון זענען פאר דער מלחמה וואהרשיינליך געווען 140 טויזענד ארבייטסלאזע אראבער.

אלענטאלס ערקלערט ישראל כהן — ווערען מעהרערע טויזענד אראבער בעשעפטיגט אין יודישע לאנדווירטשאפטליכע ישובים און אין פערשידענע שטאטישע אונטערנעהמונגען, און דערביי בעציהט זיך עס נישט בלויז אויף איינגעבוירענע אראבער פון א"י, נאר אויך אויף פיל, וואס זענען געקומען פון מחוץ-א"י, פון עבר-הירדן, סיריען און בעזונדערס חורן.

דער רעדנער שלאגט אב די בעהויפטונג, אז די ארץ-ישראל-אראבער זאלען בעת דער מלחמה האבען בעקומען א וועלכע עס איז הבטחה פון אונאפהענגיגקייט. סער הענרי מאקמאהאן גופא האט אפיציעל ערקלערט, דאס דער תנאי-צוזאג, וואס איז געגעבען געווארען דעם שעריף הוסיין פון מעקקא, האט זיך נישט בעצויגען אויף א"י. די איינציגע הבטחה, וואס איז געגעבען געווארען די א"י-אראבער, איז געווען די יעניגע, וואס איז ענטהאלטען אין דער באלפור-דעקלאראציע און וואס בעציהט זיך אויף די בירגערליכע און רעליגיעזע רעכט פון די נישט-יודישע קהלות אין לאנד — און די דאזיגע הבטחה איז טריי אבגעהיט געווארען.

קאלאנעל סטערלינג, וועלכער האט נאך דער מלחמה געהאט פערנומען אנ'אפיציעלען אמט אין א"י, האט אין דער דעבאטע אויסגעדריקט דעם ספק, צי דאס אראבישע פראבלעם אין א"י קען בכלל געלעזט ווערען. ווען ער וואלט געווען א יוד, וואלט ער זיכער אויך געווען א ציוניסט. צווישען די יודען און אראבער אין ארץ-ישראל זענען פערהאן גאנץ-פערשטענדליכע פונדאמענטאלע דיפערענצען. און קאל. סטערלינג מיינט, אז בלויז א פארטשרייטענדע ענטוויקלונג פון א"י וועט ברענגען א לעזונג פון דעם פראבלעם.

אנ'אנדער דיסקוטאנט, ל. באקסטאנסקי בעמערקט, אז אין די ביבלישע צייטען האט א"י געהאט א בעפעלקערונג פון העכער 5 מיליאן יודען היינט וואוינען אין לאנד ווייניגער ווי אנדערטהאלבען מיליאן מענשען. עס איז אלזא קלאר, אז ביי א סיסטעם פון אינטענסיווער לאנדווירטשאפט קען א"י שפייזען א פיל גרעסערער באפעלקערונג ווי די איצטיגע.

קריטיקירענדיג די בעהויפטונג פון פראפ. מעק-אילראי וועגען די יודען פון צענטראל און מזרח-איירא פא, ערקלערט דער רעדנער, דאס די יודען האבען בעוויזען, אז זיי זענען א באמת קאנסטרוקטיווע קראפט אין לאנד און אז דאס איינציגע, וואס מען וואלט געקענט געגען זיי זאגען, איז סיידען בלויז דאס, אז זיי זענען געווען גערודפט אין פערשידענע לענדער אהן א פארוואס און אהן א פארווען.

לסוף האט נאך לעאנארד שטיין, דער געוו. גענעראל-סעקרעטאר פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פאלעמיזירט מיט איינעגע אויספיהרונגען פון פרוי פראפ. מעק אילראי.

דייטשע וויסענשאפטליכע וועלט

רעכענט זיך נישט מיטן רייכס=בילדונגס=מיניסטער

טראץ פערבאט פון בילדונגס-מיניסטער פארגעקומען אין בערלין אנדענק-פייערונג צום ערשטען יאהרצייט פון פראפ. פריץ האבער

לאנדאן (יט"א) „דיילי עקספרעס" טיילט מיט, אז טראץ דעם פערבאט פון רייכס בילדונגס מיניסטער ד"ר רוסט צו בעטייליגען זיך אין דער פערזאמלונג, וואס איז גערופען געווארען דורך דעם קייזער ווילהעלם אינסטיטוט צו פייערען דעם אנדענק פון גרויסען כעמיקער און נאבעל-פרייז טרעגער פראפ. פריץ האבער צום ערשטען יאהרצייט נאך זיין טויט, איז דאך די דאזיגע פייערונג פארגעקומען, און די דייטשע וויסענשאפטליכע וועלט האט זיך נישט גערעכענט מיט'ן מיניסטער'ס פערבאט, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען צוליב פריץ האבער'ס יודישער אפשטאמונג.

מיט א גרויסע רעדע וועגען די פערדינסטען פון פריץ האבער איז ארויסגעטרעטען דער פרעזידענט פון קייזער-ווילהעלם-אינסטיטוט, דער בערימטער פיזיקער און נאבעל-פרייז=טרעגער פראפ. פלאנק, וועלכער האט צוו. אנד. ערקלערט, אז ווען נישט האבער'ס לייסטונגען וואלט דייטשלאנד זיך צוזאמענגעבראכען נאך אין אנהויב פון דער וועלט-מלחמה.

די „טיימס" האט פערעפענטליכט א לאנגערן ארטיקעל איבער דער פערזענליכקייט און וויסענשאפטליכע פערדינסטען פון פראפ. האבער. דער אויטאר פון ארטיקעל איז דער בעריהמטער יודיש-ענגלישער געלעהרטער פראפעסאר סער פיליפ האר טאג, געוו. קאנצלער פון אוניווערזיטעט אין דאקקא (בענגאליען).

פראג (יט"א). דאס טשעכאסלאוואקישע פרעס-ביורא טיילט מיט, אז די אנדענק-פייערונג צום ערשטען יאהרצייט פון פראף. פריץ האבער איז איינגעארדענט געווארען דורך די דריי וויכטיגסטע וויסענשאפטליכע פעראייניגונגען פון דייטשלאנד: די קייזער-ווילהעלם-געזעלשאפט פאר דער אונטערשטיצונג פון דער וויסענשאפט, די דייטשע כעמישע געזעלשאפט און די דייטשע פיזיקאלישע געזעלשאפט. די פייערונג האט געהאט אנ'איינענארטיגע פארגעשיכטע:

דעם 15-טען יאנואר האט דער רייכס-בילדונגס-מיניסטער ד"ר רוסט אין א צירקולאר צו די איהם אונטערליגענדע אמטען פערבאטען צו בעטייליגען זיך אין דער פייערונג. דער פערבאט מיט זיין בעגרינדונג איז אויך מיטגעטיילט געווארען דער דאצענטשאפט אין א ספעציעלען צירקולאר.

אין דער פייערונג האט זיך נישט בעטייליגט קיין איין אוניפארמירטע פערזאן. עס האט אויך געפעהלט דער רעקטאר פון דער אוניווערזיטעט. אין דער בערלינער פרעסע געפינט זיך נישט איבער דער פייערונג קיין איין-איינציג ווארט, זי האט משמעות בעקומען אנ'אנצוהערעניש צו פערשווייגען דאס געשעהעניש.

חוץ דעם פרעזידענט פון דער קייזער-ווילהעלם-געזעלשאפט פראפ. פלאנק און אנדערע רעדנער איז מיט א רעדע ארויסגעטרעטען דער עמעריטירטער פאלקאווניק ד"ר אינזש. קעטה, דער געוו. פארזיצער פון דער קריגס=געזעלשאפט פאר רויה-שטאפען, וועלכער האט געריהמט האבער'ס פערשטענדניש פאר די בעדערפענישען פון מיליטער. דער רעדנער האט צוו. אנד. דערמאהנט, אז פראפ. האבער איז געווען דער ערפינדער פון דער גאז=מאסקע און ביי איינעם פון זיינע עקספערימענטען האט ער שיער נישט בעצאהלט מיט'ן לעבען.

די פריץ-האבער=פייערונג איז דורכגעגאנגען אהן שטערונגען.

Dr. med.
R.Zalcwasser
כירורג
ציגעל=גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

א פערשטעלטע מלחמה

(סקיצע) • פון ב. באטוויניק

יערע פרוי, ווי בכלל יעדער מענש, וויל מיט עפעס אויסנעהמען. אייגע בעהמט אויס מיט זיהר געשמאקפולען קליידען זיך; א צווייטע מיט איהרע חנ'דעלדיגע אויגען, א דריטע מיט איהר פיל-מיינענדען געלעכטער. פרוי ליפסקי סטארעט זיך אויסצונעהמען מיט איהר קאכען, מיט איהרע פאטראוועס.

זי אליין איז ד'קא נישט קיין גרויסע עסערקע. פאטראוועס מאכט זי אבער אנטיקען. זי האט הנאה פון קאכען. ווען זי שטעהט ביים אויוועון איבערע די טעפלעך, מישט, שיט צו אביסעל זאלץ, פעפער, ווארפט צו נאך א שטיקעל ציבעלע אהער. א מעדעל אהין, טוט די עס מיט אזוי פיל פארזיכטיגקייט, מיט אזוי פיל געפיהל, ווי א דיריגענט, וואס ווינקט אהער און אהין מיט זיין שטעקעלע אין דעם ארקעסטער.

איהר מאן מאריס מאכט אבער צו קליינגעלט איהר קונסט, אנרופענדיג עס אכילה, ברוזט די פרוי אויף מיט כעס און זי צו'טענהט זיך: „איך האב קיינמאל נישט געזעהען אזא מענשען ווי דו. אזא נישט פערגינער, טאמער זיין בעני איצט אליין אין הויז און איך קאך פאר איהם אפ ווען-נישט-וועען א מאלצייט, פערדריסט עס דיר? וואס פערדריסט עס דיר? דו לעגסט עפעס צו דערצו? צו בעצאהלט דאך."

„ווייסט וואס חייקע, ענטפערט מאריס, „דרעה מיר נישט קיין ספאדיק, קאך, מאך, באק. און לאז מיך צורוה".

וועגען אט דעם בעניין קומט לעצטענס פאר א פערשטעלטע קריג צווישען מאן און ווייב ליפסקי.

ס'איז א שטילער און דיפלאמאטישער קריג, און שולדיג אין דעם, אין נישט אזוי בעני, ווי חייקעס לעכצען נאך אביסעלע אנערקענונג פאר איהרע געקעכצען, און טאקע אפיסעלע פאר איהר פערזענליך.

זי פיהלט, זי ווייס ביי זיך, אז זי איז א גרויסע קינסטלערין אין געקעכטסען און געבעקטסען, זי בעקומט אבער נישט קיין אנערקענונג און דאס טוט איהר וועה.

איהר מאריס האט גלייך נאך דער חתונה געלויבט איהר קאכען, אבער דאן האט זי גראד נישט געקאכט, איצט ווייס זי, אז זי האט דאן נישט געקענט קאכען, אז זי האט שוין געכאפט דעם שנית און אויפגעטון בייסען אייגענע בייסען אין פאטראוועס מאכען, האט שוין מאריס אויף דעם גארנישט אומגעקוקט זיך, אז ער פלעגט קומען פון דער ארבייט ,זעצען זיך עסען, פלעגט זי קוקען אויף איהם פאס פאר א מינע ער מאכט ביים עסען.

גארנישט. ער האט גאר קיין מינע נישט געמאכט, די האט ערווארטעט צו איבעראשען איהם מיט איהר בייער פאטראוועס, און ער, נישט פון ארט. כאטש גיב איהם העלצער, וועט ער נישט וויסען. ס'איז ביי איהם אלץ אייצס.

„נו, ס'איז גוט דער פארשפייז?", האט זי איהם געצווינגען פאר'ן צונג צו זאגען א קאמפלימענט.

„ס'איז זעהר גוט!

„פטור, בו", האט זי געזאגט אנ'ענטוישטע, „דו ווייסט דען וואס דו עסט?"

וואס א יאהר מעהר זיי האבען געלעבט צוזאמען, אלץ מעהר פארטשריט האט זי געמאכט אין קאכען מאכלים, און אלץ ווייניגער און ווייניגער האט זיך דער מאן אפגערופען מיט א מיינונג וועגען איהרע געקעכטסען.

חייקע האט שוין איינגעזעהען אז דער אייגענער מאן איז קיין מבין נישט. עס ארט איהם נישט. ער מיינט אז אזוי דארף זיין, אז דאס קומט איהם, סך הכל אז ער עסט אין א רעסטאראן מיינט ער אויך, אז ס'איז גוט.

פון די קינדער, פון איהרע קליינע קינדער, האט זי געקענט קריגען אנערקענונג? וואס ווייסען קינדער? זיי געפעלט דאך סיי-ווי-סיי נישט וואס מען גיט זיי עסען, מען דארף זיך דאך ביי זיי איינבעטען צו יעדען מאל עסען. ווען חייקע פערזוכט אמאל א זיס ארער א פודינג, מיט וועלכע אנ'אנדערע בעמט זיך איבער, פיהלט זי אזא פערדרוס, ווי אנ'אמת גוטער אקטיאר פיהלט ווען ער זעהט ווי א קאליקע שפילט שלעכט א סצענע און קריגט אפלאדיסמענטען.

אז בעני לעווין האט אנגעהויבען עסען ביי פרוי ליפסקי, האט חייקע ערשט איינגעזעהען אז עס זענען דא פארט מענשען אויף דער וועלט, וואס קאנען עפעס א שאצען.

אנגעפאנגען קאכען פאר בעניין האט חייקע נאך לעצטען זומער בעני איז דוקא מאריס'עס א פריינד. ער האט לעצטען זומער געוואוינט אין זייער ארומגעקומען. וויל זיין פרוי האט זיך נישט געפיהלט אמבעסטען, איז זי האט געמוזט זיין א גאנצען זומער אויף דאטשע.

א זונטאג איז בעני אריינגעקומען אין צייט פון מיטאג-עסען, און ער האט א זאג געטון: „א, ווי שמעקט אזוי גוט דא אין הויז פון אייער מיטאג אזש עס מאכט מיר אפעטיט".

מיט אנ'אויפגעשיינטען פנים האט חייקע געזאגט: „פארוואס זאלט איהר מיט אונז טאקע נישט עסען?"

„עסען וואלט זיך מיר נישט זעהר שטארק, גאר עס האבען מיר אזוי פערשמעקט אייערע מאכלים, אז איך וועל מוזען טאקע עפעס פערזוכען".

חייקע האט איהם געגעבען עסען און בעני האט זיך נישט געקענט אפוואונדערען ווי געשמאק עס איז.

ער האט געווארפען קאמפלימענטען איינע נאך די אנדערע און חייקע האט זיך געריטעלט מיט א הנאה'דיגער פערשעהמטקייט, ווי א גרויסע קינסטלערין, אדער ווי א שעהנע פרוי, ווען מען קאמפלימענטירט איהר די אויגען.

פון יענעם זונטאג אן האט שוין בעני דעם גאנצען זומער געגעסען ביי חייקען.

צו יעדען עסען האט בעני געשאטען מיט קאמפלימענטען. חייקע האט א נייעם חשק, א נייע נשמה געקראגען צום קאכען. בעני'ן האט זי דער לאנגט עסען צוערשט, און דעם גרעסטען שעהנסטען חלק געגעבען.

מאריס ליפסקי האט עס נישט געקענט פערלידען. צוערשט האט ער בלויז פערדריסליך געשוויגען, נישט בעשטעטיגט מיט קיין איין ווארט בעני'ס לויב-געזאנגען וועגען חייקע'ס געשמאקע פאטראוועס. שפעטער האט ער אנגעהויבען צו קריטיקירען בעני'ן פאר זיין פערקאכטקייט אין דער אכילה, און נאך שפעטער האט ער פשוט גענומען אפלייקענען בעני'ס הויכע מיינונגען וועגען די געקעכטסען.

אז בעני פלעגט אוועקגעהן, האבען זיך מאן און ווייב גענומען ווערטלען.

און ביידע פון זיי האבען נישט געוואלט ארויסווייזען פארוואס זיי ווערטלען זיך. חייקע האט נישט געוואלט אז מאריס זאל וויסען, דאס בעני'ס קומען אין איהר טייער פאר זיינע גוטע מיינונגען וועגען איהר קאכען, און מאריס האט נישט געוואלט ארויסווייזען, אז עיגענטליך איז דער טיפעניש פון זיין הארצען איז דא א פינטעלע פון איפערזוכט.

ביידע, חייקע און מאריס ווערטלען זיך איבער דעם, ציהען איינע די אנדערע פאר די ציגעלע וועגען דעם צוועק פון בעני'ס עסען; אבער נישט חייקע וויל רעדען אפענע פארוואס זי טוט עס, און נישט מאריס וויל זי זאל וויסען, פארוואס דאס פערדריסט איהם.

ביידע כעס'ען, ביידע ברוגז'ן, און בעני קומט יעהען פארנאכט און פאסמאקעוועט זיך פון חייקעס בעשטעמ'טע מאכלים.

נ"ייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

פאלקס[...]

מאנטאג 4 א אדר א׳ תרצה

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.16
זון-אונטערגאנג 4.26

צוגאב-פאבאר

(א) דעם 15-טען פעברואר ה.י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 פעברואר ה.י. וועט אויך זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט וואס וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

קליינע ענדערונגען אין פאסט-טאריף

(א) מיט'ן 1 מערץ ה.י. וועלען איינגעפיהרט ווערען געוויסע ענדערונגען אין דעם פאסט-טאריף.

אזוי, למשל, וועלען פאסטקארטלעך, וואס וועלען ענטהאלטען א בלויזע אויפפאדערונג צו צאהלען א וועקסעל, דארפען בעצאהלט ווערען מיט א 5-גראשענע מארקע.

אפענע שטאטישע בריף, וואס וועלען ענטהאלטען די אויסמעסטונג פון „סקלאדקעס". צאהלונגס-אויפפאדערונגען. בייגעלייגטע אנווייזונגען אויף פ.ק.א. וועלען ביז 20 גראם די וואג, קאסטען 10 גראשען און פון העכער 20 גראם ביז 250 — 20 גראשען.

שטארקע גריפע-עפידעמיע אין לאדז

(א) אין די לעצטע טעג לאזט זיך מערקען די פערשטארקונג פון דער גריפע - עפידעמיע אין לאדז.

עס ווערען קראנק גאנצע משפחות מיטאמאל.

אין שייכות דערמיט, האט די לאדזער „אובעזפיעטשאלניע" פערגרעסערט די צאהל פאנאטאוויע-קארעטקעס אויף 7 שטיק.

אין די לעצטע צוויי טעג זענען אין לאדז פערנאטירט געווארען איבער 200 פאלען פון קראנק ווערען אויף דער דאזיגער חולאת.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) הייגט ביינאכט דיזשורירען: יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), האמבורג (גדובנא 50), פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

א פייערליכקייט ביי די לאדזער פייערלעשער

(א) עהערנעכטען איז פארגעקומען א גרויסע פייערלעשער-פייערונג אין שייכות מיט'ן פערענדיגען דעם אפיצירען-קורס, וואס איז ארגאניזירט געווארען דורך דער קאמאנדע פון די היגע פייערלעשער מיט'ן צוועק צו פערטיפען די ביז איצטיגע פייערלעשער-קענטעניסען און בעקענען זיך מיט דער מאדערנער געגען-שרפה-טעכניק.

דעם קורס האבען פערענדיגט 35 אפיצירען.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען!

ווייטערדיגע קאנדאלענץ-דעפעשען און בריף

צוליב'ן טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס

צוליב'ן טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס קומען כסדר אן אין אונזער רעדאקציע ווייטערדיגע קאנדאלענץ-דעפעשען און בריף.

פון קאנסול מאקס קאן איז אנגעקומען פאלגענדע דעפעשע:

„טיף געטראפען צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס, דעם הערליכען מענשען און פערדיגסטפולען זשורנאליסט, שיקט איבער דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" און דער פאמיליע פון פערשטארבענעם, אויסדרוקען פון אויפריכטיגען מיטגעפיהל.

קאנסול מאקס קאן.

* * *

פון קינסטלער ארטור שיק איז דערהאלטען געווארען פאלגענדע דעפעשע:

ערשיטערט פון דער ידיעה וועגען פלוצלונגען טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס, דריק איך אויס דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" און דער פאמיליע פון פערשטארבענעם דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

ארטור שיק.

* * *

דער רעדאקטאר פון „ראדאמער קעלצער לעבען" שרייבט:

טיף ערשיטערט פון דעם פלוצלונגען טויט פון מיין טייערן חשובן פריינד רעדאקטאר לאזאר פוקס, דריק איך אויס מיין איניגסטען מיטגעפיהל זיין פאמיליע און מיינע געשעצטע חברים פון רעדאקציע-קאלעגיום „נייער פאלקסבלאט" אין לאדז.

מאיר הערץ.

* * *

די חברה „חסד של אמת" שרייבט:

צו דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט"

די פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט „חסד של אמת ומנחמי אבלים" בעטייליגט זיך אין אייער צער צוליבן טויט פון רעדאקטאר נ.ע. לאזאר פוקס. המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים. ויהי שלום לעפרו ולאבליו נחומים.

בייע געזעצע און צירקולארען

פערזיכערונג פון קאמונאלע בעאמטע

דאס מיניסטעריום פאר סאציאלע השגחה קלערט אויף אין זיין לעצטען צירקולאר דעם טעות, וואס איז ענטשטאנען אין צוזאמענהאנג מיט דער פערעפענטליכונג פון נייעם געזעץ וועגען סאציאלער פערזיכערונג.

נישט אמת, אז קאמונאלע איינריכטונגען זענען בעפרייט פון דער פליכט צו פערזיכערען זייערע אנגעשטעלטע אין די סאציאלע פערזיכערונגס-אנשטאלטען.

זיי קענען בעפרייט ווערען בלויז אין דעם פאל, ווען די נגעבענע קאמונאלע אינסטיטוציעס ארגאניזירען פאר זייערע פערזאנאלען אייגענע פערזיכערונגס-אנשטאלטען אויף נישט ערגערע בעדינגונגען ווי די סאציאלע פערזיכערונגס-אנשטאלטען.

פעקלעך מיט מתנות פאר ארימע קרובים

די צאל-מאכט האט פערארדענט די קאמונאלע אנשטאלטען, וועלכע שטעלען אויס ארימקייט-צייגנישען בכדי צו בעפרייען פעקלעך פאר ארימע קרובים פון צאל-אפצאל, אז זיי זאלען שטרענג קאנטראלירען דעם מאטעריעלען צושטאנד פון די פעטענטען.

בלויז אין די פאלען וועט די צאל-מאכט בעפרייען פון צאל-אפצאהל די פאסט-פעקלעך מיט געשענקטע זאכען פאר קרובים, אויב אין די פאר געשטעלטע ארימקייט-צייגנישען וועט בפירוש בעמערקט ווערען, אז דער פעטענט איז נישט ביכולת צו בעפרידיגען זיינע נויטיגסטע בעדערפנישען פון אייגענע מיטלען און פון אייגענע ארבייט.

שטראף-מאנדאטען אויף באהנען

די באהן-פונקציאנערען האבען בעקומען רעכט ארויסצוגעבן שטראף-מאנדאטען אויף שולדיגע אין איבערטרעטען די ארדנונגס פארשריפטען אויף די באהנען.

אין יעדען ענצעלנעם פאל קאן די שטראף נישט איבערשטייגען די סומע פון 5 זל.

מעשי חגא ויום ראשון...

(א) פערהעלטניסמעסיג האט זיך שבת חנא און נעכטען, זונטאג, פאר דער היגער פאגאטאוויע נישט געמאכט קיין גרויסע סעזאן ארבייט.

אזוי צ.ב.ש. איז איהר אויסגעקומען צו אינטערוועניירען און צו טראגען מעדיצינישע הילף די צוקיילטע און צובייליטע ביי פערשידענע „בעשמחהטע אומשטענדען":

סטעפאן יארקעוויטש׳ן (אויף וואולטשאנסקא 177); אנטאני פיליפיאק׳ן (אויף ראג מארישינער און בזשעזשינער); ראמאן לעבעדזשיגסקין (ניטשאר ניאנא 46) יוליאן פאכלא׳ן וואצלאוו באבעק׳ן אויף פשענדזעלניאנא 103; סטעפאן קלאס׳ן — אויף וואלבארסקא 37; דעם סטרוזש פון אל. קאשטשושקי 21, און א געוויסען הצלמוט שמידט — אויף אוושענדניטשא 3.

פייערליכער אפשידס-אווענד

פאר די מיטגלידער פון דער העברעאישער סטודיע, וועלכע זענען עולה קיין ארץ-ישראל

עהערנעכטען איז אין לאקאל פון „תרבות" פארגעקומען א גרויסע אפשידס-פייערונג לכבוד די מיטגלידער פון דער העברעאישער טעאטער-סטודיע אין לאדז, וועלכע פאהרען אפ אויף שטענדיג קיין ארץ-ישראל.

די העברעאישע טעאטער-סטודיע עקזיסטירט אין לאדז שוין זייט 7 יאהר און האט געארבייט מיט פיל ליבע און מסירת-נפש פאר דעם גוטען העברעאישען טעאטער. אין דער צייט פון איהר עקזיסטענץ האט די סטודיע געגעבען א רייה הערליכע העברעאישע פארשטעלונגען.

גלייכצייטיג מיט דער ארבייט אין דער סטודיע זענען איהרע מיטגלידער אויך אדורכגעגאנגען די הכשרה און איצט פאהרען אפ קיין ארץ-ישראל 14 פון די דאזיגע הכשריסטען.

די לאדזער אפטיילונג פון „תרבות" האט פאר זיי איינגעארדענט א פייערליכען אפשידס-אווענד און באנקעט, וועלכער איז געעפענט גע ווארען דורך דעם פארזיצער פון „תרבות" דיר. הובען. דיר. הובען האט אפגעשאצט די טעטיגקייט פון דער העברעאישער טעאטער-סטודיע און געווינשען די עולים הצלחה אין זייער ארבייט אין ארץ-ישראל. ס האבען נאך גערעדט די ה"ה פא-נאנסקי, גראבאוויעצקי, כלודניעוויטש און אנדערע און די סטודיאנטען האבען געגעבען עטליכע זעהר געלונגענע נומערן, דאן האט זיך דער גרויסער פערזאמעלטער עולם משמח געווען ביי ארץ-ישראלדיגע לידער און „הוראס" ביז שפעט אין דער נאכט אריין.

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אווענד.
Cegelniana 4, tel. 216-90.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד.
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

וויכטיג פאר סוחרים

היות, ווי די באיקאט-אקציע, וואס די יודישע געזעלשאפט פיהרט געגען דעם היטלער-רעושים, ווערט וואס אמאל אויסגעברייטערט, האלט דער צענטראל-קאמיטעט פאר דער אנטיהיטלעריסטישער ווירטשאפטליכער אקציע פאר זיין חוב צו אפעלירען צו די יודישע האנדעלס-פארשטעהער, וואס רעפרעזענטירען דייטשע פירמעס, אז זיי זאלען זיך בעמיהען איבערצושטעלען אויף אנדערע אויסלענדישע פירמעס.

דער צענטראל-קאמיטעט פאר דער אנטי-היטלעריסטישער ווירטשאפטליכער אקציע בעקומט כסדר אפערטעס פון פערשידענע אויסלענדישע פירמעס, וועלכע לעגען פאר די פארשטעהערשאפט פון פערשידענע ארטיקלען אויף ענטשפרעכענדע בעדינגונגען. די פעראינטערעסירטע פירמעס ווערט זעהר גערן שריפטליך ערטיילט אויספיהרליכע ידיעות (אומזיסט). מען דארף זיך ווענדען לויט'ן אדרעס:

Centralny Komitet dla Antyhitlerowskiej
Akcji Gospodarczej przy Centrali
Związku Kupców
Warszawa, Senatorska Nr. 22.

די פירמעס, וואס ווילען זיך איבערשטעלען אויף אנדערע אויסלענדישע מערק (א חוץ דייטשלאנד) ווייזט דער צענטראל-קאמיטעט פאר דער אנטיהיטלעריסטישער ווירטשאפטליכער אקציע כסדר ארויס ווייטגעהענדע שטיצע.

א צוזאמענשטויס פון אנ'אויטא מיט א בריטשקע

(א) פאסירט האט עס נעכטען אין זגערזש:

אויף פיאנטקאווסקא - גאס איז אנ'אויטא, ל. ד. 80402 מיט'ן גאנצען אימפעט ארויף אויף א בריטשקע.

דערביי איז דערהרג'עט געווארען דאס פערד פון דער בריטשקע, און די 2 פאסאזשירען: דער 18 יעהריגער מאריאן שטשעפאנסקי און די 70-יעהריגע מאריא קאסמאלסקא זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

דער שאפער טשעסלאוו קאמאראווסקי פון זגערזש ווערט צוגעצויגען צו שטראף-פעראנטווארטליכקייט.

10-יעהריגער יובילעאום פון דער „מיליטער-משפחה"

נעכטען איז געפייערט געווארען דער 10-יעהריגער יובילעאום פון דער עקזיסטענץ פון דער „מיליטער משפחה".

11 א זייגער פארמיטאג איז פארגעקומען א פייערונג אין דער גארניזאן-קירך.

12 א זייגער איז אין אפיצירען צענטער פארגעקומען א גרויסע אקאדעמיע, אויף וועלכער עטליכע רעדנער האבען גערעדט וועגען דער טעטיגקייט פון דער מיליטערישער משפחה".

1 א זייגער איז פארגעקומען א פרישטיק פאר די אנטיילנעמער און 3 א זייגער נאכמיטאג איז פארגעקומען א פערוויילונג פאר די ארימסטע קינדער, וועלכע איז פערטיילט געווארען לעבענס מיטעל פעקלעך און מלבושים. די קינדער פערוויילונג איז פארגעקומען אויף בזשעזשינער 128.

קינא-טעאטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלג. טעג!
די פיקאנטסטע פוילישע מוזיקאלישע קאמעדיע
וואס טוט מיין מאן ביינאכט
אין די הויפט-ראלען:
Gorczyńska, Mańkiewiczówna,
Znicz, Krukowski,
Gierasieński, Jarosy
אויסער'ן פראגראם:
קלאנג-צוגאבע פון Paramount
פרייזען פון די פלעצער:
54 גר., 85 גר. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט

האלט איהם ביים ווארט

ער לאכט זיך אבער דערפון אויס!

(א מעשה וועגן א שעף א פערפיהרער און אנ'אנגעשטעלטע א פערפיהרטע)

צו א לאדזער מורה הוראה אין בית דין שטיבעל קומט אנמעלט אריין א פערשיים געקלייד דעם און שטארק פערשמינקעוועט מיידעל אדער ריכטיגע געזאגט מיידעלע פון א יאהר 14 אדער העכסטענס 15 לויט'ן אויסזעהן און אוועקזעצענדיג זיך אין א וואוילערישער פאזע, שיסט זי אויס מיט פאלגענדע היסטאריע:

איך בין שוין א מיידעל אין די 18 יאהרען. איך שטאם פון א נישט ווייט שטעטעל, וואו מיין פאטער איז א גאנץ שיינער בעל הבית. צוליב לאנגווייליגקייט אין שטעטעל, רייבונגען מיט דער שטיפמוטער און גאנץ בעזונדער, כדי צו קומען גיכער צו א שטיקעל תכלית, האב איך מיט א יאהר צוריק פערלאזט מיין היים און איך בין געקומען קיין לאדז מאכען דא א לעבען.

פערפאהרען בין איך צו עפעס א קרובה. דער קבלת פנים איז אפילו געווען נישט קיין שלעכטער, נאך איינינע טעג אויפהאלטען זיך ביי דער קרובה האבען איהרע בעציהונגען צו מיר זיך אנגעהויבען אפצוקיהלען און צו פערערגערען, איך בין דעריבער געווען געצוואונגען צו נעהמען זיך ענערגיש אויסצוזוכען א פאסטען, לאנג האב איך נישט געדארפט זוכען, מיין יונגקייט און שיינקייט האבען מיר א פנים צוגעהאלפען, איך האב באלד בעקומען א בעשעפטיגונג.

אנגאזשירט בין איך געווארען אין א פער מעבליכער קינדערלאזע פאמיליע. געהייסען האט עס אלס אנגעשטעלטע אין געשעפט, איינציגווייז האט מען מיך אבער אויך אנגעהויבען צו בענוצען אלס צוהעלפערין אין דער הויזווירטשאפט. איך בין אפילו פון דעם דאזיגען פאסטען נישט געווען איבעריג צופרידען. ווייל איך בין צופיל געווען פערקאפעט אין דער ארבייט און נישט געהאט קיין פרייע שעה צו פערוויילען זיך און געניסען פון די גרויסשטעטישע פערגעניגענס. אזוי ווי געפעהלט האט מיר אויף דער שטעל פארם גארנישט און די בעהאנדלונג איז אויך געווען א פריינדליכע, בין איך ווייטער געבליבען אויפ'ן פאסטען.

באלד האב איך אבער אנגעהויבען צו בעמערקען, אז מיין בעל הבית הויבט מיר אן צו שענקען צופיל אויפמערקזאמקייט, ווייזט מיר ארויס ווארימקייט, ליבליכקייט און צערטליכקייט. שענקט מיר טייערע מתנות און בעמיהט זיך צו פערברענגען וואס אפטער און לענגער אין מיין געזעלשאפט.

איינמאל האט ער מיך פערבעטען אויף א באל. זיין פרוי איז דאמאלט געווען אין באד אין קריניץ. מיר האבען זעהר גוט פערברענגט, מיין שעף האט אויף מיר דאמאלט אויסגעגעבען א סך געלד, צום סוף האט ער מיך אוועקגעפיהרט אין עפעס א סעפעראטקע, געשטעלט דארט פאר מיר די טייערסטע שפייזען און געטראנקען, איך בין גע ווארן שיכור, וואס מיט מיר איז שפעטער געווארן גע דענק איך נישט. איין זאך ווייס איך, אז ווען איך האב זיך אויפגעכאפט פון מיין לאנגען שלאף און זיך אויסגעניכטערט, האב איך זיך איבערצייגט, אז איך בין שוין נישט מעהר קיין בתולה...

איך בין צוליב דער דאזיגער געשעהעניש אריינגעפאלען אין א מוראדיגער דעפרעסיע, איך האב מיין פערפיהרער אנגעהויבען צו פערפאלגען. ער האט מיך דאן גענומען אין א זייט און ער קלערט, אז ער איז אין מיר שטערבליך פערליבט, ער קען און וועט אהן מיר נישט לעבען, אויף זיין ווייב קאן ער נישט קוקען, יעדעס ווארט און טריט איהרער עקעלט איהם, ביי דער ערשטער געלעגענהייט וועט ער זי אפגט'ן און ווען דאס וועט איהם נישט געלונגען, וועט ער פון איהר אנטלויפען, מיר וועלען דאן חתונה האבען און גליקליך לעבען.

אין דער אמת'ן געזאגט איז מיר דער אויפ טו נישט אזוי שטארק געפאלען, איך בין אבער צוליב די איבערלעבענישען אזוי צודרייט געווארן, אז איך האב פערלוירען די פעהיגקייט אפצוגעבען זיך א חשבון, ווי איך האלט אויף דער וועלט, איך האב דעריבער אנגענומען זיינע רייד פאר תורות לאקשען און זיך אנגעהויבען צו בערוהיגען.

אין קורצען האב איך אנגעהויבען צו פיהלען, אז איך ווער א מוטער, איך האב זיך דאן ווידער געוואנדען צו מיין שעף מיט א טענה, וואס ער רעכענט מיט מיר צו טון. איך האב פון איהם פערלאנגט געלד בכדי צו פערזעהן אויסצומיידען דעם געבורט. דערהערענדיג מיין פלאן איז ער בצווארען אויפגעציטערט. ער האט מיך בעשווארען, אז איך זאל דאס נישט דערוועגען צו טון. אזוי ווי ער האט נישט מיט זיין פרוי קיין קינדער, ווייל ער האבען מיט מיר א קינד, דאס איז אייגענטליך געווען זיין צוועק פון מיין פערפירונג. ס'גייט איהם אין לעבען, אז איך זאל האבען א קינד. ער וועט זיין א געטרייער פאטער, זיין ליבע צו מיר וועט ווערען דורכדעם נאך שטארקער: באלד ווען איך וועל נאר ענטבינדען ווערן, וועט ער רעאליזירען זיין פלאן און אין גאנצען ווערען מיינער.

פערשטייט זיך, אז זיין פרוי, מיין בעל ביתטע האט פון קיין שום זאך נישט געוואוסט ווי סען. ווען ס'האבען אונטערגעריקט די הויכע חדשים בין איך געווען געצווינגען צו פערלאזען דעם פאסטען, מיין שעף האט מיך אנגעדינגען אין א ביליגע אכסניא און מיך אויסגעהאלטען ביז דעם געבורט. ס'איז געבוירען געווארען א יונגעלע ער האט זיך אבער דורך דער צייט אינגאנצען אפגעקיהלט צו מיר, ער וויל מעהר נישט וויסען נישט פון מיר און נישט פון קינד, זיינע זיסע הבטחות האט ער פערגעסען.

איך דריי זיך ארום אויף דער קעלט מיט א קליין אומשולדיג שוועבעלע אויף דער האנד, די לעצטע פאר גילדען לאזען זיך מיר אויס, אויך די כחות גייען מיר אויס, איך וועל לענגער נישט ווארטען, איך פאדער, אז מ'זאל צווינגען דעם גע וועזענעם שעף מיינעם, אז ער זאל האלטען ווארט.

וואס ווילסטו דען פון איהם? — פרעגט דער מורה-הוראה דעם מיידעלע-מוטער?

— וואס הייסט?—ענטפערט זי ענטשלאסען — איך וויל, אז ער זאל האלטען ווארט. ער האט מיר צוגעזאגט, אז ער וועט זיין ווייב אפ'גט'ן אדער זי אזוי פערלאזען און מיט מיר חתונה האבען, זאל ער עס ווי אמגיכסטען טהון.

דער מורה הוראה האט א ביסל דאס חוצפה'דיגע מיידעל אויסגעזידעלט, דאך האט ער געשיקט רופען דעם בעל-דבר. יענער לאכט זיך אבער אויס פון דער גאנצער געשיכטע און ענטפערט ציניש דעם משמש: א נאר איז דער, וואס גיט, א חכם איז דער, וואס נעמט, זאגט דעם רב, אז איך האב מיט איהם נישט קיין שום עסקים און איך וועל צו איהם נישט קומען. זאל ער מיר אסרן די שחיטה.

דער מורה הוראה האט די פערפיהרטע גע שיקט צו אנ'אדוואקאט, אפשר וועט ער יא קאנען ווירקען.

ארגוס

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—אווענט.

אויפמערקזאם

פרוי חיה קאץ און פרוי גאווראנסקא ווערען געבעטען אין זייער אייגענעם אינטערס צו ווענדען זיך פארמיטאג אין „טאז".

דיזשורנעס אויפ'ן בית-החיים

ווענדונג פון „חסד של אמת" צו דער יודישער בעפעלקערונג

פון „חסד של אמת" האבען מיר דערהאלטען אנ'אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג. אין דעם אויפרוף מאכט דער פעראיין אויפמערקזאם אויף די פיל פאלען, ווען די מתים ווערען נישט אפגעגעבען דעם געהעריגען כבוד. יתומים קענען נישט קיין קדיש זאגען מיט מנין, מ'גיט נישט אכטונג, אז די טהרה זאל ריכטיג אדורכגעפיהרט ווערען.

דער פעראיין אפעלירט דערום, צו שפענדען א טאג אין חודש, ארויסצופאהרען דיזשורירען אויפ'ן בית-החיים און זיך צו פערשרייבען אלס מיטגלידער פון „חסד של אמת".

זעלבסטמארד פון א יונגער יודישער פרוי

(א) נעכטען האט זיך אין איהר אייגענער וואוינונג, אויף פיאנטקאווסקא גאס אין זגערזש, בעת קיינער איז אין שטוב נישט געווען, אויפגע האנגען די 40 יעהריגע פרוי פערל אבראמאוויטש.

פון דער שטריק האט מען זי ארונטערגענו מען א טויטע.

די סבה פון טראגישען שריט איז געווען — קרענקע נערוועז, וואס האבען זיך גענומען פון א פערשלעפטער אומהיילבארער קרענק.

א גרויסע גנבה

(א) אין דער פאריגער נאכט האבען זיך גנבים מיט דער הילף פון נאכשליסלען און ווימ ריכעס אריינגעקראגען אין דער וואוינונג פון א געוויסען גרשון קראוזע (אין בזשעזשין, שענקיע וויטש גאס 2) און ארויסגעטראגען פון דארט פער שידענע חפצים, ביזשוטעריע א. א. זאכען אויף א סומע פון 7,000 זלאטעס.

פאליציי זוכט די גנבים.

מאנאטליכע טראמוואי-בילעטען

צו 22.50 צו בעקומען אין

„ORBIS"

פיעטריקאווער 18, טעל. 24-933

אלעקסאנדער גראנאך'ס אויפפיהרונג

פון אלטער קאציזנע'ס „וועלט-געוויסען"

ווען עס איז געפאלען דער פארהאנג נאכ'ן לעצטען אקט פון פרעכטיגען רעפארטאזש „וועלט-געוויסען", האט זיך ווי פון זיך אליין א פרעג גע טון: הזאת נעמי? דאס איז דער טייטש: איז דער מחבר פון דאזיגען שטיק, נישט קיין אנדערער ווי אלטער קאציזנע?

קאן זיין, אז דאס איז א שוואכקייט אזא, נאר אזוי איז דאס שוין. מען פעראינטערעסירט זיך קודם כל מיטן מחבר. ווען מיר געהען אין טעאטער, ווי-לען מיר וויסען, ווער עס איז דער מחבר פון דעם ווערק, וואס מיר וועלען זעהען אויפפיהרען אויף דער ביהנע, גאנץ אפט טרעפט אויך, אז נאר דער נאמען פון מחבר ציהט אונז אין טעאטער אריין, מיר ווילען זעהען דאס נייעסטע טעאטער-שטיק פון דעם אדער יענעם דראמאטורג און לויט'ן נאמען פון מחבר, ווייסען מיר, וואס מיר האבען צו דער-ווארטען איגם טעאטער.

מיר געהען מיט צוטרוי זעהען פיעסען פון ערנסטע דיכטער-דראמאטורגען, ווייל מיר זענען זיכער צו טרעפען אויף דער ביהנע אפקלאנגען פון דיכטערישע איבערלעבונגען אדער טאלענטפולע לעזונגען פון אידעאישע פראבלעמען. דער נאמען פון מחבר זאגט אונז שוין אן, וואספארע אידעען דאס בעטרעפענדע שטיק וועט אויסטראגען און וואס-פארע געדאנקען עס וועט ביי אונז אויפטרייסלען.

א מחבר, הייסט וועלט אנשויאונג, וועלט-בענעהם, אידעאישער בליק אויף אלע געשעהענישען, פאסירונגען, הן פונם יחיד און הן פונם כלל; מענש, פאלק, נאציע — דאס זענען פראבלעמען, פאר וועלכע דער מחבר מוז, אדער דארף געפונען לעזונגען, אויב ער בעהאנדעלט זיי אין זיין ווערק.

לעבען, הייסט צוזאמענשטויס, קאנפליקט, מלחמה און קאמף. אויב דאס לעבען גיט שטאף דעם מחבר, דארף דאס אלץ געפונען אנ'אפשפיגלונג אין זיין ווערק. אהן קאנפליקטען און אהן קאמף איז נישטא קיין לעבען און אהן די זעלבע, איז אויך נישט מעגליך קיין טעאטער-ווערק; די טע-אטראלע דראמע, טראגעדיע און אפילו אויך די קאמעדיע און סאטיריש שפאס-שפיל, זענען אויך נאר דאן מעגליך, ווען עס וויקעלט זיך אין זיי פונאנ דער דער לעבענס קאנפליקט און לעבענס קאמף.

ריהרט זיך דער מחבר צו, צו טעאטראלע שאפונגען, שטעהט ער פאר צוזאמענשטויסען און פאר מלחמות פארן קיום, דער מחבר שטעלט זיך אזוי-ארום אין דער מיט פון די אלע קאמפען און ער דארף זיך פון זיי אלע ארויסוויקלען און דאס קאן ער נאר מיט דער הילף פון אנ'אידיי, וואס איז א פועל-יוצא פון זיין וועלט-אנשויאונג. קאנען מיר דעם מחבר, קאנען מיר זיין וועלט-אנשויאונג און געהן מיר אין טעאטער זעהן זיין ווערק, האפען מיר, צו זעהן דארט זיין וועלט-אנשויאונג, נישט אונזער וועלט-אנשויאונג, נאר זיין וועלט-אנשויאונג; מיר קאנען זיין מסכים, אדער נישט מסכים מיטן מחבר, נאר דעם מחבר'ס נשמה ווילען מיר זעהן.

מיר רעדען נאטירליך נישט פון טאלאנט-לאזע מחברים, וועלכע טראגען אין זיך געשמאק-לאזיגקייט און באנאליטעט, ביי זיי זוכען מיר נישט קיין אידעאלען. אבער אויך ביי זיי ווייסען מיר פון פריהער אויס, וואס מיר וועלען געפונען. אויב מיר געהן אמאל אין טעאטער צו אזעלכע מחברים, האפען מיר אויף גארנישט, מיר דער-ווארטען ביליגקייט און מיר בעקומען דאס.

אויב עס קומט איצט צו רייד וועגן טע-אטער מחברים, רעדען מיר וועגן מחברים פון א בעשטימטען וועלט בענעהם, פון אידעאישע דיכטער, וועלכע שטעלען זיך פאר אונז אין א פעסטגעשטעלטען געשטאלט וועלכע זאגען אפען: דאס זענען מיר, דאס ווילען מיר און צו דעם שטרעבען מיר.

צו דער דאזיגער קאטעגאריע, האלטען מיר, געהערט אויך אלטער קאציזנע. מיר קאנען איהם, מיר ווייסען, ווער ער איז און וואס ער איז; מיר קאנען איהם פון פריהער און מיר קענען אויך דעם איצטיגען קאציזנע. קאנען מיר דעריבער נישט פערביי געהן גלייכגילטיג פאר זיין רעפארטאזש שטיק און איהם נישט פערהאלטען מיט דער פראגע: אט א דאס וואס מיר האבען נאר וואס געזעהן אויף דער ביהנע, אין דיין שאפונג, טא וואו איז אין דעם שטיק דיין וועלט אנשויאונג? איז דען מעגליך, אז אנ'ערנסטער מחבר זאל זיך שטעלען הינטערן פלאט פון זיין ווערק? עס איז אלץ פיין, עס איז אלץ וואויל, דאס שטיק איז געלונגען, עס איז אויסגעצייכענט, נאר וואו איז די אידעע, די קאציזנישע אידעע? די דאזיגע פראגע לאזט נישט צו רוה, נאכדעם ווי עס פאלט דער פארהאנג פון „וועלט געוויסען".

מיר האבען געזעהן א שטיק טראגישען שוי דער פון אונזער איבערמענשליך טראגישען לעבען אויסגעוועבט אין דריי אקטען, איינגעראמט אין זיבען בילדער, נאר קאציזנע, איז פון דארט ארויס געלאפען; איהם, דעם מחבר, זעהט מען נישט, ער האט זיך בעהאלטען, אויף דער ביהנע לאזט ער אלעמען רעדען, נאר זיך אליין לאזט ער נישט הערען, איז דאס טאקע א הארבע קשיא: ס'טייטש? ווי קען דאס געמאלט זיין?

שטעהט דאך לעצטענס אלטער קאציזנע ביים טויער פון דער יודישער ליטעראטור און קאנטרא לירט די פעסער פון יעדען יודישען שריפטשטעלער און דיכטער און ווער עס איז נישט געגוג פראלע טאריש — לויט קאציזנעס אנשויאונג, — פערשטעלט ער יענעם דעם וועג; ער פאדערט פון יעדען א קלארען און אויסגעשפראכענעם פראלעטארישען פרצוף, אויסגעמאלען לויט זיין קאציזנעס פארב.

איז דאס נישט קיין צוולה, קאציזנע וויל זיין אויסגעהאלטען אין זיין אידעע, פרובט ער קעמפען, א קאמף פאר אידעען איז שעהן, עס איז אבער נישט שעהן, ווען מען פרעדיגט פאר אנ דערע צו טרינקען וואסער און אליין טרינקט מען וויין. געוויס איז וויין בעסער ווי וואסער, דארף מען אבער ווייין אויך לאזען פאר אנדערע דארף מען אנדערע אויך הייסען טרינקען וויין, הייסט מען אבער אנדערע טרינקען וואסער, דארף מען אליין אויך נאר טרינקען וואסער. דאס דארף מען פאדערן פון אידעאישע מענשען.

אויב אלטער קאציזנע האט געגעבען דעם וועב לייוויקס „קייטען" אפשטעמפלענדיג לייוויקס ווערק אלס נישט פראלעטאריש, האט ער קאציזנע געמעגט ארויסקומען איצט אויף די טעאטער ברע טער מיט א נישט פראלעטאריש ווערק? מיט א ווערק, וואס אפעלירט צום וועלט געוויסען?

צו וועלכען וועלט געוויסען אפעלירט קא ציזנע, אפשר צום געוויסען פון דער פעלקער ליגע? אין זיין „וועלט געוויסען" זעהען מיר נישט צו וועמען ער אפעלירט, צו וועמען ער ריכטעט זיין ווייי געשריי. עס איז אפילו אין זיין „וועלט געוויסען" נישט פערהאן קיין שפור פון קלאסען קאנ פליקט, וואס דארף זיין דער אויסדרוק פון זיין קלאסען וועלט אנשויאונג און וואס איז אזוי לייכט געווען אדורכצופיהרען אין דעם טראגישען שלוב שווארצבארד געשעהעניש.

איך שטעל די דאזיגע אלע פראגען, ווייל זיי האבען נישט געלאזען רוהען נאכדעם ווי עס איז געפאלען דער פארהאנג פון לעצטען אקט פון דעם אזוי שטארק איינדרוקפולען שטיק. איך קאן אבער נישט אפטיילען א ווערק פון מחבר, צוליב די אלע אויבענאנגעוויזענע טעמים און עס וואלט געווען אנ'אונרעכט, א ליטעראריש אונרעכט, נישט צו רעאגירען דערויף, בפרט נאך ווען דאס „וועלט געוויסען" איז א פראכטפולער רעפארטאזש און גע הערט צו די זעלטענהייטען אויף דער יודישער ביהנע.

איצטער קאנען מיר צוטרעטען רעדען וועגען שטיק גופא, וועגען דער רעזשי און ארטיסטישען שפיל.

(סוף מארגען)

טעאטער-מענש

הספארט-בעוועגונג

„מכבי" (בערלין) — „מכבי" (ווארשא) 7:9
נעכטיגע באקס-פערמעסטונג אין ווארשא

נאכן שבתדיגען מעטש צווישען דער מאנשאפט פון בערלינער מכבי און לאדזער י.ק.פ. איז נעכטען פארגעקומען א צווייטע פערמעסטונג צווישען דער יודישער מאנשאפט פון בערלין און דער ווארשאווער „מכבי".

די ווארשאווער מאנשאפט איז ארויסגעטרעטען אהן ניישטאט, שטאהל II און גוידינג. אויף זייער ארט האט „מכבי" ארייגעשטעלט דעם רעזערוו באקסער פוקס און זיך „געבארגט" צוויי באקסער: וואזשניאקיעוויטש (י.ק.פ. לאדז און יאנטשאק („פאלאניא", ווארשע). די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע: בירענבוים (ווארשע) האט רעמיזירט מיט נאטקע (בערלין); באלזאם (בערלין) האט בעזיגט אויף פונקטען שפיגעלמאנען בראנדוויין (בערלין) האט בעזיגט אויף פונקטען בארענשטיינען (ווארשא); פראנקע (בערלין) האט רעמיזירט מיט ראזענבלומען (ווארשע); ניימאן (בערלין) האט רעמיזירט מיט וואזשניאקעוויטשן; שטאט לענדער (בערלין) האט בעזיגט יאנטשאק'ן; פילניק האט בעזיגט קראנפעלד'ן (בערלין) פוקס האט דורך א טעכנישען ק.א. בעזיגט שאנצערן. ריכטער איז געווען קארדאש פון לאדז.

באקס-מעטשען
„בר-כוכבא" (לאדז) — ווימא (לאדז)

פרייטאג דעם 8-טען לויט א זייגער איז אווענד וועלען אין לאקאל פון גייער פיעטרקאווער 295 פארקומען באקס-פערמעסטונגען צווישען די ספארט-קלובען בר כוכבא און ווימא

אין די פערמעסטונגען וועלען אנטיילנעמען די בעסטע באקסער פוןביידע קלובען.

אין דער מאנשאפט פון בר כוכבא וועלען אויפטרעטען קומער, אילעוו, פאיזער, שימשעוויטש, מאסמאן, בארנשטיין, גאטייבער און ענגעל.

צוליב די לעצטע דערפאלגען פון די באקס-מאנשאפטען פון בר כוכבא האבען די פערמעסטונגען ארויסגערופען אין די לאדזער ספארט קרייזען א פערשטענדליכען אינטערעס.

י. ק. פ. — „בר-כוכבא"

זונטאג, דעם 17-טען לויט וועלען פארקומען באקס-פערמעסטונגען צווישען דעם לאדזער מייסטער י. ק. פ. און דעם יודישען ספארט קלוב בר כוכבא, וועלכער געפינט זיך לעצטענס אין א זעהר גוטער פארם.

דער רעזולטאט פון די פערמעסטונגען ווערען דערווארט דורך די ספארטלער מיט גרויס שפאנונג.

די באקס-סעקציע פון „ווארטא"
בונטעוועט זיך געגען דער פערוואלטונג צוליב... „מכבי"

אין פוזנער „ווארטא" איז אויסגעבראכען א זעהר אריגינעלער קאנפליקט, ס'בונטעוועט זיך די באקס-סעקציע געגען דער פערוואלטונג צוליב דעם וואס די פערוואלטונג פון „ווארטא" האט שלעכט אויפגענומען די באקס-סעקציע פון ווארשאווער „מכבי".

די באקס-סעקציע האט פערלאנגט, אז „מכבי" זאל גוט אויפגענומען ווערען געגען וואס ס'האט זיך אקעגענגעשטעלט די פערוואלטונג

שווער אטלעטישע מייסטערשאפטען פון וועלט-פערבאנד „מכבי"
קומען פאר אין לאדז, 9. פעברואר

זונטאג דעם 9 פעברואר קומען פאר אין לאקאל פון לאדזער „מכבי" די שווער אטלעטישע מייסטערשאפטען פון וועלט-פערבאנד „מכבי", אויף די דאזיגע מייסטערשאפטען וועט עלימינירט ווערען די עקספעדיציע פון פוילישען „מכבי"-פערבאנד צו דער מכביהדה אין תל-אביב.

ספארט-טוריסטישער לאגער פון לאדזער „מכבי"

די נאהענטסטע גרופע אויפ'ן ספארט-טוריסטישען לאגער אין זאקאפאנע פאהרט ארויס פון לאדז דעם 9 פעברואר אין אווענד, אינפארמאציעס ערטיילט דער סעקרעטאריאט פון „מכבי" קאשטשושקי 21.

פון „בר-כוכבא"

די פערוואלטונג פון יודישען טורן און ספארט-פעראיין „בר כוכבא" טיילט מיט, אז ס'איז גע[...]

עפענט געווארען א גרופע פאר אנפענגער פאר באקס אונטער דער לייטונג פון בעקאנטע אינסטרוקטארען די ה"ה קומער און זימרינגער.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין סעקרעטאריאט פון פעראיין פיעטריקאווער 111 טעגליך פון 8 ביז 10 א זייגער אין אווענד.

די גליטש-פערמעסטונגען אין „העלענאוו"
זענען אפגעשטעלט געווארען

די גליטש-פערמעסטונגען מיט'ן אנטייל פון לאנג (ווין) און פוילישען מייסטער סטאנישעווסקי, וועלכע האבען געזאלט פארקומען אין העלענאוו, האבען צוליב דעם רעגען געמוזט אפגעשטעלט ווערען.

די פערמעסטונגען קומען פאר היינט, האלב 8 אין אווענד אויפ'ן אייז-פלאץ אין העלענאוו.

פוסבאל-ריכטער ווילען ווייטער האבען אויטאנאמיע

אין ווארשא איז נעכטען פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון פוילישען פוסבאל ריכטער פערבאנד.

פון בעריכט איז צו זעהען, אז אין איצטיגען מאמענט געהערען צום פערבאנד 775 ריכטער דערונטער 238 קאנדידאטען.

נאכדעם, ווי ס'איז דער אפטרעטענדער פערוואלטונג בעגעבען געווארען אבסאלוטאריום איז געוועהלט געווארען א נייע אנפיהרערשאפט.

פון די אנגענומענע בעשלוסען איז כדאי צו בעמערקען, אז די ריכטער האלטען, אז זיי דארף איבערגעלאזט ווערען אנ'אויטאנאמיע, ווי ביז איצט. צו דעם צוועק איז געוועהלט געווארען א ספעציעלע דעלעגאציע, וועלכע דארף זיך ווע[...]גען דעם ענין פערשטענדיגען מיטן פוילישען פוסבאל פערבאנד.

אונגליקס-פאל מיט א פוילישען סקי-פאהרער

אין וויסלא (שלעזיען) זענען נעכטען פארגעקומען סקי פערמעסטונגען. זיי זענען אבער נישט פערענדיגט געווארען, מחמת דעם, וואס בעת די פערמעסטונגען האט פאסירט אנ'אומגליקספאל מיטן שפרינגער לעגיערסקי. ער איז ביי זיין שפרונג אזוי אומגליקליך געפאלען, אז ער האט צובראכען דעם לינקען פוס אין 2 ערטער. לעגערסקי איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל און די פערמעסטונגען זענען איבערגעריסען געווארען.

אין ווארשא זאל ענטשטעהען א ספארט-פאלאץ

אין ווארשא ווילט זיך עטליכע טעג דער בעקאנטער מענערזשער כמורסקי, א פאלאק אויס אמעריקע.

כמורסקי האט בדעה צו בויען אין ווארשא א גרויסען ספארט פאלאץ אין וועלכע ס'זאלען קענען פארקומען ספארט אימפרעזעס אויף וועלכע ס'זאלען קאנען אנוועזענד זיין עטליכע טויזענד מענשען.

דאס אויפשטעלען פון בנין זאל אפקאסטען 5 מיליאן זלאטעס.

כמורסקי וויל צוטרעטען צום בויען שוין אין דער נאהענטסטער צייט.

די פוילישע האקעי-מאנשאפט אויף זייער צוריקרייזע קיין פוילען פון דאוואס

די פוילישע האקעי מאנשאפט איז אויף זייער צוריק רייזע קיין פוילען אויפגעטרעטען א רייה מאל.

מיט'ן „דאוואסער האקעי קלוב" האט פוילען פערשפילט 2:4, דאן האבען זיי אין וויען בעזיגט די עסטרייכישע רעפרעזענטאנץ מיט 0:4 און צום סוף פערשפילט אין דארפאט מיט 1:2.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 4-טען פעברואר

6,48 פליטען, 6,52 גימנאסטיק, 7,07 פליטען, 7,50 רעקלאמע קאנצערט, 11,57 צייט סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 מוזיק, 1 ידיעות, 1,05 פליטען, 3,30 עקספארט, 3,35 בערזע, 3,45 קאנצערט, 4,45 לעקציע אין דער דייטשער שפראך, 5,25 פליטען, 5,35 איטאליענישע לידער, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערען, 6,15 קאנצערט, 6.45 פאר קינדער, 7,30 פעליעטאן, 7,50 ספארט, 8 קאנצערט, 8,45 אווענד ידיעות, 9 סימפ. קאנצערט, 9,45 רעפעראט, 10 רעקלאמע קאנצערט, 10,15 פליטען, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11.05 פליטען.

ר. איזראעל

דער בערזען-סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

107

דער „ווייסער אוסטען" איז ארייגעקומען מיט'ן פאליציי-בעאמטען צום אינספעקטאר, וועלכער האט זיך ווירקליך דאס ערשטע מאל דערפרעהט, דער ערשיינענדיג אריינקומען א פערברעכער.

— זיצט אוסטען, האט דער אינספעקטאר געזאגט, צורוקענדיג איהם א שטוהל.

— ס'איז נישט קיין גוטער סימן ווען איהר זענט צו מיר אזוי העפליך, האט אוסטען געזאגט, און ווירקליך אין אוסטענען דאס אויסגעקומען זעהר פערדעכטיג, ער איז געווען זיכער, אז מ'הויבט איהם אן חושד צו זיין אין דעם מארד פון לעאן בלומאן צו וועלכען ער האט געהאט א שייכות, הגם ער האט דעם מארד מיט זיינע הענט נישט אויסגעפיהרט.

— גוט, איך וועל זיך זעצען, אבער האלט מיך נישט לאנג אויף, הער אינספעקטאר, איהר דארפט דאך פערשטעהן, אז ביי אונזער איינעם רינענט די הויט, ביז ער דערוויסט זיך נישט צוליב וואס ער איז איינגעלאדען געווארען אין דער פאליציי.

— דאס מאל איז עס נישט געפעהרליך אוסטען, בישטא וואס מורא צו האבען. נעהמט א פאפיראס.

דערויף איז אוסטען שטענדיג געווען א בעלן, ער האט גענומען א פאפיראס, איהם פערדרייערט און געצויגען דעם רויך פון דעם גוטען טאבאק.

— און וואס ווייטער האט ער געפרעגט דעם אינספעקטאר.

— א קלייניגקייט, מיר דארפען אייער דינסט, האט דער אינספעקטאר געענטפערט, איהר געדענקט אוסטען, אז איהר האט זיך פערפליכטעט צו געבען ידיעות ווען מיר וועלען דאס דארפען.

— נישט פאר איך האב איך זיך פערפליכטעט, מיסטער אינספעקטאר, נאר פאר אייער פערשטעהער דזשאן קיסטער.

— און איהר רעכענט, אז דאס איז נישט אלץ איינס, איהר זאגט דאך אליין, אז דזשאן קיסטער איז מיין פערטרעטער און דעריבער דארפט איהר מיר געבען די זעלבע ידיעות, וועלכע ער וואלט געוועגטעל פון אייך געפאדערט, איבעריגענס זענען די ידיעות נויטיג נישט פאר דזשאנען פערזענליך און נישט פאר מיר, נאר פאר דער פאליציי.

— איך האב אנ'אנדער מיינונג וועגען דעם, האט זיך אוסטען ארויסגעלאפט.

— וואס מיינט איהר דערמיט.

— גארנישט, צום טייוועל מען רעדט אזוי לאנג ביז מען פערריסט זיך, דאס איז נישט קיין אויפטו, אז איך זאל מיט אייך וועגען דעם דיסקוטירען, איהר זענט זיכער קלוגער פאר מיר זאגט מיר בעסער וואס פערלאנגט איהר פון מיר?

— איך וויל וויסען וואו ס'איז אהינגעקומען דזשאן קיסטער.

אוסטען איז געבליבען איינגאנצען רוהיג, ער האט נישט געגעבען קיין צייכען מיט'ן פנים. דאס האט דער אינספעקטאר בעמערקט, ווייל ער האט אוסטענען גוט אפגעשטודירט. אוסטען האט געשוויגען און דער אינספעקטאר האט ווייטער געפרעגט.

— וואס קענט איהר מיר דערויף ענטפערען.

— גארנישט, די פראגע איז פאר מיר נישט פערשטענדליך.

— איהר זאגט נישט דעם אמת איצט, איך דערקען דאס אין אייך און איהר טוט זעהר שלעכט, איך פערזיכער אייך מיט מיין ערהען ווארט, אז איך האב בנוגע אייך קיין שום שלעכטע כוונות נישט, דעריבער וואלט איהר אויך געדארפט זיין א דזשענטעלמען און ערפילען אייער הבטחה, וועלכע איהר האט געגעבען.

— האב איך אייך שוין וועניג נוצען געבראכט אין די עטליכע יאהר?

— איך לייקען דאס נישט, אבער פארוואס זאלט איהר זיך איצט אפשטעלען.

אוסטענס אמביציע איז געשמייכעלט געווארען דורך דעם בעהאנדלען פון אינספעקטאר.

— איך האב נישט געענדערט מיין ווארט, וואלט איך אפילו געוואלט זיך איצט אפשטעלען וואלט איך אויך מורא געהאט פאר דער פאליציי.

— מיר האבען אייך דערווייל נישט וואס פארצוווארפען, אוסטען, זאגט אונז וואו געפינט זיך דזשאן קיסטער?

— איך ווייס נישט, צי ער וואלט אייך געווען דאנקבאר דערפאר ווען איך וואלט אייך דאס געזאגט.

— ווי מיינט איהר דאס, אוסטען?

— איך מיין, מיסטער אינספעקטאר, אז איהר וואלט געדארפט אפלאזען דעם ענין און איהם נישט ריהרען. דזשאן קיסטער אליין וואלט זיך דאס נישט געוואונשען.

— צום טייוועל, ער איז דאך נישט אין קיין קאבארעט וואס ער האט מורא זיך צו קאמפראמיטירען.

— געוויס געפינט ער זיך ווייט נישט אין קיין קאבארעט.

— און ער איז דאך נישט ענטלאפען פון זיין פרוי? פון זיינע קינדער? פון אונז דא? אויך נישט, נישט אין דעם זין מיין איך דאס.

— אבער צום טייוועל, איך וויל וויסען, איך מוז וויסען וואס דא איז פארגעקומען דזשאן קיסטער'ס אוועקגעקומען אהן שום שפור, אזוי ווי די ערד וואלט איהם צוגעדעקט, איך מוז דאך וויסען וואס דא איז פארגעקומען.

אוסטען איז נישט געווען אזוי ליטרע און אזוי אדורכגעטריבען, אז ער זאל האלטען דעם אינספעקטאר אזוי לאנג אין שפאנונג און ער האט צו איהם געזאגט.

דזשאן קיסטער איז אריינגעפאלען אין זעהר שלעכטע הענד, איך זעה נישט קיין מעגליכקייט, אז מ'זאל איהם קענען אראטעווען און אפשר איז שוין נישט פערהאן וועמען צו ראטעווען.

— אלזא, הייסט עס, אז מיין השערה איז א ריכטיגע, דזשאן איז אריינגעפאלען אין די הענד פון פערברעכער.

— אמת און דאס נישט פון קיין געוועהנליכע, נאר פון איינעם וועגען וועלכען די פאליציי האט אויך א „גוטע מיינונג".

דער אינספעקטאר האט געציטערט פון אויפרעגונג, ער האט זיך געריהרט אהין און צוריק אין בערן צימער אזוי ווי אנ'ארעסטאנט אין זיין קאמער.

— וואו געפינט זיך דזשאן?? ס'איז דאך א שאד צו פערלירען אפילו א מינוט, אויב די געפאהר איז ווירקליך אזוי גרויס ווי איהר האט געזאגט.

דזשאן איז אריינגעפאלען אין די הענד פון „געשיקטען ראבערט".

— פון דעם געשיקטען ראבערט? ווי אזוי איז דאס געשעהן? וואס האט דזשאן דארט געזוכט?

— דאס ווייס איך אליין נישט, ווי אזוי דאס איז געשעהן איז פאר מיר אויך א סוד, גענוג פאר אייך ווען איך זאג אייך, אז דזשאן איז ביי איהם געפאנגען.

— וואו געפינט ער זיך?

— אין דעם „רויטען הויז" אויף דעם גרויסען וועג וואס פיהרט איז דארף.

— אין „רויטען הויז"? דארט וואו ס'איז ערמארדעט געווארען רובין?

— יא, דארט איז דעמזעלבען הויז, דארט איז דזשאן געווען געפאנגען נאך היינט איבערגעשטריגען פריה, וואס ס'איז מיט איהם ביז איצט געשעהן דאס ווייס איך נישט.

— זענען דארט אין „רויטען הויז" פערהאן ספעציעלע בעהעלטענישען?

— יא. אין גרויסען ווארטע-זאל, אין רעכטען ווינקעל געפינט זיך אנ'ארט וואו די פאדלאגע פאלט איין בעת ס'הויבט אן צו פונקציאנירען א ספעציעלער אפאראט, דזשאן געפינט זיך דארט אין קעלער, אז ער זאל זיך אליין ראטעווען איז נישט פערהאן קיין שום מעגליכקייט און אויסזיכט.

— אוסטען, דו וועסט נישט ארויס פון דאנען, דו וועסט מיטגעהען מיט אונז און אנווייזען גענוי דאס ארט.

— איהר זענט פון זינען אראפ, מיסטער אינספעקטאר, וואס ווילט איהר טון? איהר ווילט רוזירען מיך און צוזאמען דערמיט אייער גאנצע אונטערנעהמונג, דאס איז נישט לאגיש און נישט פערשטענדליך, ווי אזוי קענט איהר אזוי אפילו טראכטען.

— מיר האבען נישט קיין אנדער עצה, אונזער טעטיגקייט איז איצטיגען מאמענט מוז זיין א שנעלע און דעצידירטע.

(פארטזעצונג קומט)

[...]עברענט א גרויסע דאמף-מיהל

[...] פון אן'אומבעוואוסטער סיבה איז נעכ-
[...]אויסגעבראכן א גרויסע שרפה אינ'ם דארף
[...]בקאוו, קאלישער קרייז.
עס האט זיך נגעצונדען און אפגעברענט מיט'ן גאנצען אינווענטאר די דריי שטאקיגע דאמף-מיהל פון די ברידער סקושעווסקי.

דער היזק בעטרעפט 80,000 זלאטעס.
בעת דער רעטונגס-אקציע זענען געפעהרליך אפגעבריהט געווארען עטליכע פייערלעשער און די אינהאבער פון דער מיהל, די ברידער סקושעווסקי.
פאליציי פיהרט אן'אויספארשונג.

א קאסע-איינברוך איז אזארקאוו

(א) אין דער פאריגער נאכט האבען זיך קאסע-ברעכער אריינגעקראגען אין דער וואגנעלישער קאאפעראטיוו-באנק אין אזארקאוו, און אויפגעברעכענדיג דארט איין אייזערנע קאסע, האבען זיי ארויסגענבעט 1.270 זלאטעס און 73 דאלאר במזומן.
די צווייטע אייזערנע קאסע פון דארטען האבען זיי נישט גערירט — ווייזט אויס, נישט בעוויזן.
פאליציי פיהרט א שטרענגע אויספארשונג און זוכט די גנבים.

מאקדאנאלד און לאיד דזשארדזש

(ענדע פון דער 4-טער זייט)
אלע זיינע מעלות זיינען זייער ראש המדברים.
איצט איז נישט די פראגע וועגען לאיד דזשארדזש'עס נייעם פאליטישען פראגראם, אויף וויפיל ער איז „ניי" און אויך וויפיל ער איז „אלט" נאר וועגען דעם אופן, ווי דער אלטער שוין, גרויסער ליבעראלער שטאטסמאן איז ארויסגעפאהרען מיט זיין נייעם פראיעקט. דער ברען זייגער, די וויטאליטעט. די לעבענס=קראפט.
און ס'איז מעהר ווי כאראקטעריסטיש די הויפט נאטע, און די קאמענטארען פון דער ענגלישער קאנסערוואטיווער פרעסע בנוגע לאיד דזשארדזש'עס נייעם פראיעקט אין אלגעמיין בעגריסען זיי זיין נייע טעטיגקייט, און דעם נאציאנאלען נישט פארטייאישען (און ווייט נישט רעוואלוציאנערען) כאראקטער פון זיין נייעם „רעוואלוציאנערען און ראדיקאלען" פאליטישען פראגראם. „מיר וועלען לאיד דזשארדזש'ס פראגראם מיט דעם גרעסטען ערנסט בעטראכטען" האט געזאגט נעוויל טשעמבערליין, און נאך אנדערע מיניסטארען פון מאקדאנאלדס קאבינעט.
אבער צווישען די שורות קען מען לייענען דעם פארדרוס פון דער קאנסערוואטיווער געזעלשאפטליכער מיינונג, פאר וואס זייער איצטיגער פרעמיער-מיניסטער איז נישט ארויס מיט אזא לע-

בעדיגען פלאם-פייערדיגען פראגראם.
איצט... ערב די אלגעמיינע וואהלען.
לאיד דזשארדזש'ס רעדע איז די צווייטע רעדע, וואס האט שטארק געשעדיגט מאקדאנאלד'ס פרעסטיזש: די ערשטע רעדע איז געווען אנומעלטען פונם זיד-אפריקאנעם גרויסן שטאטסמאן — גענעראל סמאטס; אויך דאמאלט האט די ענגלישע געזעלשאפטליכע מיינונג שטארק בעדויערט פאר וואס א קאלאניאלער שטאטסמאן און נישט זייערער א אייגענער פארצנטווארטליכער פרעמיער האט געהאלטען אזא גלענצענדע רעדע.
און איצט טוט זיי שטילערהייט שטארק באנג פאר וואס לאיד דזשארדזש האט ביי זיי „צוגע-גנב'עט אזא גרויסען פאליטישען דונער".
דער דונער וואלט דאך זיי איצט, ערב די וואהלען, אזוי שטארק צונוץ געקומען.
נישט אומזיסט טראגען זיך איצט שוין ארום קלאנגען, אז ס'איז מעגליך, אז לאיד דזשארדזש וועט צושטעהען צו דער נאציאנאלער רעגירונג, וועלכע איז געגרינדעט אזוי ווייט פון זיין נייעם פלאן.
אבער די גרויסע און הארבע פראגע איז: וועלען אזעלכע צוויי פאליטישע לייבען ווי לאיד דזשארדזש און מאקדאנאלד קענען ארבייטען צוזאמען?
לעא קעניג.

Dr. med.
P. KOTOK
אינערליכע קראנקהייטען
ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25
נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.
נעהמט אן אין דער לעטשניצע בושזשינער 11 טעגליך פון 4—5 נאכמ.

DR. MED
H. Różaner
הויט, וועגערישע און מענער=שוועכקראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel.8-98.
נעמט אן פון 9—12 פארמ. און פון 5—9 אווענד
פון 12—2 מיטאג אין דער לעטשניצע זגערזשער 17

קראנג=קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירעז מיר דעם פרעכטיגען פילם מיט טויזענטער פאסירונגען און עמאציעס א. ז.
„דער אינזעל פון אוצרות"
אין די הויפט-ראלען: WALLACE BEERY און JACKIE COOPER — אויסער'ן פראגראם: א בילד אין פארבען FOX און פאט-אקטואליטעטען
אנהויב פון די סעאנסען 4.30 נאכמ., שבת, זונטאג און חגאות — 12.15 בייטאג. — קירצליך: „דאס געהיימניש פון דער קליינער שערי".

Dr. mep.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 הערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער פאכמאן צו אן'אמעריקאנער מאשין. — אפערטען אונטער "Z" אין אדמינ. פון דער צייטונג. 6068

ראקאלעז!

א שעהן צימער פארטער, אין בעסטען צענטרום, בעזונדער איינגאנג, בעקוועהמליכקייט, זאפארט איבערצוגעבען א סובלאקאטאר. געווינשען אויף א געשעפט. פאמארסקא 13, ביי מאקאוש. 6071

אבצוגעבען אנ'ארט צו שלאפען פאר א יונגערמאן אין א בעזונדער צימער. ווענדען זיך 11. ליסטאפאד 12, וו. 6.

פערשידענעס

א קריטע ניי-מאשין אין גוטען צושטאנד ווערט געזוכט צו קויפען. — אפערטען אפצוגעבען אין אדמ. אונטער „קריטע מאשין".

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej z dn. 25/1 1924 r. na imię B=cia Grynberg, Śródmiejska 39. 9909

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

Dr. med. M. Wajnberg
נערווען-קראנקהייטען
(עלעקטריזאציע)
נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד
זשעראמסקיעגא 25
טעל. 172-20.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4-8 אווענד.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
6. שערפיעז 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr. med.
D. ROZENCWAJG
וואוינט יעצט אויף
72 פילסודסקיעגא 72
(ווסכאדניא) פראנט 2-טען שטאק
טעלעפאן 128-74.

GABINET DENTYSTYCZNY
Lek. Dty
A. Struńskiego
פיעטריקאווער 43, טעל. 165-20.
אין טעטיג

ערשטע יודישע שלייפעריי
„ZGODA" א. פ.
לאדז, ציגעל-גאס 2, טעל. 134-51
(רוג פיעטריקאווער)
מאכט בעקאנט, אז זי נעמט אן צו שלייפען און שארפען אלערליי מכשירים פאר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזיערס זאווי גלימשערס אז"וו
ערשטקלאסיגע אויספיהרונג! סאלידע בעהאנדלונג!
ביליגע פרייזען!

Dr. med. Z. Wajs
האט זיך איבערגעצויגען אויף
נאוואמיעסקא 5 (פראנט)
ספעציאל-ארצט פאר הויט, וועגערישע, האר און געשלעכטס-קראנקהייטן
נעמט אן פון 9—1 און פון 3½—8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 מיטאג
צו לעטשניצע-פרייזע.

לעכער
ווערען אויסגענייט
ביי ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג
בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער-שוועכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr.
J. Neuman
כירורג
(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא)
נעמט אן אין דערהיים פון 5—8 אווענד.
זאכאדניא 57, טעל. 281-95

צו אלע מיינע געעהרטע קונדען!
דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8
איז ערעפענט
אלע-ארט דרוק-ארבייט
ווערט שוין אנגענומען
כריסטע שריפטען
מאדערנע ארנאמענטען

מודעה. ברוך-קראנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופטורען, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!
א הילף און א רפואה!
ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאגען און נירען-ברוך!
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט און ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי=הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-צאפ-רעטען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און קאללאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפוטירטע אינדיווידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
דער אמת'ער בעריהמטער אין גאנץ פוילען ספעציאליסט
פון אוניווערזיטעטס=פראפעסארען אנערקענט
Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין וויען, דייטשלאנד און לאמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אווענד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען פון געהיילטע רבנים און צדיקים און פון פיל הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען.
געדענקט די אדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.
איינציגער אמת'דיגער היילבאנדאזשען-אינסטיטוט לויט'ן אויסלענדישען מוסטער.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .
[...]יטער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט, שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס איבעריגע ווארט — 10 גר. [...] 1 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ - 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער באריקזיכטיגען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז אפען ביי טאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Nejer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Braustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Centerdruk i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.